

1997. GADA PĀRSKATS

ISSN 1407-1797

1997. GADA PĀRSKATS

© Latvijas Banka, 1998

Pārpublicējot obligāta avota norāde.

SATURS

Ievads	5
Valsts tautsaimniecība un Latvijas Bankas monetārā politika	7
Inflācija un cenas	7
Iekšzemes kopprodukts	8
Ārējā tirdzniecība	10
Fiskālā politika	11
Naudas piedāvājums	12
Noguldījumu un kredītu procentu likmes	15
Starpbanku tirgus	16
Naudas bāze	17
Ārvalstu valūtu tirgus	19
Valdības ārējais parāds	20
Vērtspapīru tirgus	21
Monetārās politikas 1997. gada kalendārs	23
Kredītiestāžu uzraudzība	25
Kredītiestāžu sistēma	25
Banku sektora attīstība	25
Kredītiestāžu darbības pārbaudes	26
Kredītiestāžu darbības noteikumi	27
Starptautiskā sadarbība	28
Starptautiskās finanšu organizācijas	28
Sadarbība ar ārvalstu centrālajām bankām	28
Tehniskā palīdzība	28
Piedalīšanās Latvijas starptautisko līgumsaistību izpildē un līgumu sagatavošanā	29
Sadarbība starptautiskās statistikas jomā	29
Latvijas Bankas valdes ziņojums	30
Latvijas Bankas uzdevumi	30
Latvijas Bankas darbības finansiālie rezultāti	30
Latvijas Bankas peļņas sadale	30
Latvijas Bankas ārējās rezerves	31
Latvijas Bankas finanšu instrumenti	32
Skaidrās naudas apgrozība	33
Latvijas Bankas struktūra	34
Latvijas Bankas personāla apmācība	34
Latvijas Bankas 1997. gada finanšu pārskati	37
Latvijas Bankas balance 1997. gada 31. decembrī	38
Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins	40
Latvijas Bankas naudas plūsmas pārskats	42
Latvijas Bankas finanšu pārskatu skaidrojumi	43
Revīzijas komisijas ziņojums Latvijas Bankas padomei	52
Latvijas Bankas padomes lēmums	53
Pielikumi	55
1. Monetārie rādītāji 1997. gadā	56

2. Latvijas Bankas 1997. gada mēnešu bilances	58
3. Latvijas Bankas 1993.–1997. gada bilances	60
4. Latvijas Bankas 1993.–1997. gada peļņas un zaudējumu aprēķini	62
5. Latvijas Bankas noteiktie Vācijas markas, Lielbritānijas sterliņu mārciņas, Francijas franka, ASV dolāra, Japānas jenas un Eiropas valūtas vienības kursi	64
6. Kredītiestādes, kurām 1997. gada beigās bija Latvijas Bankas izsniegtā licence kredītiestādes darbībai	65
7. Latvijas Bankas struktūrvienības 1997. gada beigās	67
Latvijas Bankas struktūra 1997. gada beigās	70

IEVADS

1997. gads daudzējādā ziņā bija veiksmīgs Latvijas tautsaimniecībai un ieies vēsturē kā saimnieciskās augšupejas sākums. Stabila nacionālā valūta, zema inflācija, sabalansēts valsts budžets, iekšzemes kopprodukta ievērojams pieaugums – tie ir galvenie sasniegumi, kas raksturo Latvijas tautsaimniecību pārskata gadā.

Viencipara inflācija ir galvenais Latvijas Bankas panākums 1997. gadā. Pateicoties Latvijas Bankas konsekventajai monetārajai politikai, kā arī valdības stingrajai fiskālajai politikai, kas nodrošināja sabalansētu valsts budžetu, inflācija samazinājās no 13.1% 1996. gadā līdz 7.0% 1997. gadā. Tādējādi Latvijā vēl aizvien bija zemākā inflācija Baltijas valstīs, turklāt trešā zemākā inflācija Austrumeiropā. Pirmo reizi pēc valsts neatkarības atgūšanas inflācija samazinājās līdz līmenim, kas tuvojās industriāli attīstīto valstu rādītājiem. Tas ir sasniegums, kuram ir liela ekonomiska un politiska nozīme un kurš ļauj optimistiski vērtēt arī attīstības perspektīvu.

Iekšzemes kopprodukta kāpums (6.5%) ir svarīgākais Latvijas tautsaimniecības sasniegums 1997. gadā. Iekšzemes kopprodukta pieaugumu noteica dinamiska visu galveno tautsaimniecības nozaru attīstība. Sevišķi priecē tas, ka sasniegts kopš ekonomisko reformu uzsākšanas augstākais pievienotās vērtības kāpums preces ražojošajā sektorā. Liela nozīme iekšzemes kopprodukta pieaugumā bija darba ražīguma pieaugumam un makroekonomiskajai stabilitātei, t.sk. inflācijas samazinājumam, kas sekmēja kapitāla ieplūdi valstī, kā arī ilgtermiņa kredītu izsniegšanu ražošanas attīstībai. Latvijas tautsaimniecībā ieplūda lieli tiešie ārvalstu ieguldījumi. Šajā ziņā Latvija tuvojās Centrālās Eiropas un Austrumeiropas līdervalstīm. Turpinājās arī straujš eksporta pieaugums.

Lata kursa stabilitāti nodrošināja lata piesaiste XDR¹ valūtu grozam. Ārvalstu valūtu kursu svārstības pret latu noteica to savstarpējās svārstības pasaules valūtas tirgū. 1997. gada nogalē pasauli satricināja Austrumāzijas finanšu krīze, kad valstīs, kuras līdz šim tika uzskatītas par attīstības paraugu, strauji kritās akciju cenas un sākās valūtas krīze. Tas negatīvi ietekmēja arī Austrumeiropas, t.sk. Igaunijas un Krievijas, finanšu tirgu, bet atstāja mazu iespaidu uz pasaules galvenajām valūtām un arī uz latu. Pārskata gadā ASV dolāra vērtība pieauga attiecībā pret trim XDR valūtu groza valūtām – Vācijas marku, Francijas franku un Japānas jenu –, un tādēļ tā palielinājās arī attiecībā pret latu. Lats bija pieprasīts iekšzemes valūtas tirgū, un Latvijas Banka pārdeva latus bankām, tādējādi palielinot ārvalstu valūtu rezerves. 1997. gada beigās Latvijas Bankas ārējās rezerves sasniedza 484.2 milj. latu, un emitētā nacionālā valūta bija pilnīgi nodrošināta ar zeltu un ārvalstu konvertējamām valūtām.

Valdības stingrā fiskālā politika nodrošināja sabalansētu valsts kopbudžetu un veicināja procentu likmju kritumu. Zemā inflācija, valdības vērtspapīru diskonta likmju un starpbanku tirgus procentu likmju kritums ļāva Latvijas Bankai pakāpeniski samazināt refinansēšanas likmi no 9.5% līdz 4.0%. Tas veicināja noguldījumu un kredītu procentu likmju samazināšanos.

Latvijas Banka 1997. gada jūlijā ieviesa jaunu monetārās politikas instrumentu – valūtas mijmaiņas (*swap*) darījumu izsoles. Tagad Latvijas Bankas rīcībā ir pilnīgs monetāro instrumentu klāsts, kas nepieciešams centrālajai bankai likumā noteikto uzdevumu veikšanai.

Latvijas kredītiestādēm aizvadītais gads bija ļoti sekmīgs. To stabilu un drošu attīstību sekmēja gan makroekonomiskā stabilizācija, gan stingrā uzraudzība, ko veica Latvijas Banka. Pieauga to banku skaits, kurām atļauts piesaistīt privātpersonu noguldījumus. Ievērojami uzlabojās kredītiestāžu aktīvu, t.sk. kredītu, kvalitāte un darbības rezultāti, auga kredītiestāžu

¹ Speciālās aizņēmuma tiesības (*Special Drawing Rights* – SDR; valūtas kods saskaņā ar starptautisko standartu ISO 4217 "Valūtu un resursu kodi" – XDR).

vadības profesionālais līmenis. Kredītiestāžu darbību regulējošās prasības papildinātas ar prasību katrā kredītiestādē izveidot iekšējās kontroles sistēmu.

1997. gada beigās kredītiestāžu aktīvi veidoja 1.7 mljrd. latu, to kapitāls un rezerves sasniedza 219.6 milj. latu. 1997. gadā strauji pieauga kredītiestāžu piesaistīto iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu apjoms un būtiski palielinājās izsniegto kredītu apjoms. Kredītu struktūrā iezīmējās pozitīva attīstības tendence – vairāk nekā puse kredītu bija izsniegti uz termiņu, kas pārsniedz 1 gadu.

Pārskata gadā turpinājās finanšu likumdošanas aktu saskaņošana ar Eiropas Savienības prasībām. Gada beigās tika pieņemts likums "Par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu", kura izstrādē piedalījās arī Latvijas Bankas speciālisti. Sagatavots un Latvijas Republikas Saeimai iesniegts "Fizisko personu noguldījumu garantiju likuma" projekts.

Latvijas Republikas Saeima 1997. gada jūnijā pieņēma grozījumus likumā "Par Latvijas Banku". Lai nodrošinātu Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu, Latvijas Bankas pamatkapitāls noteikts 25 milj. latu apmērā.

Apliecinot savu atbalstu centrālās bankas īstenotajai politikai, Latvijas Republikas Saeima 1997. gada augustā par Latvijas Bankas prezidentu uz sešiem gadiem atkārtoti ievēlēja Einaru Repši.

Latvijas Banka 1997. gada maijā atzīmēja naudas reformas pirmo posmu, kad pirms 5 gadiem apgrozībā laists Latvijas rublis. Septembrī ar izstādi Latvijas Vēstures muzejā tika pieminēta Latvijas centrālās bankas dibināšanas 75. gadadiena.

Latvijā īstenotās ekonomiskās reformas guva starptautisku atzinību, kas izpaudās kredītreitingu aģentūras *Standard & Poor's* 1997. gada janvārī Latvijai piešķirtajā novērtējumā. Ar novērtējumu BBB Latvija ieguva investīciju valsts statusu un apliecinājumu, ka naudu tai var aizdot ar prognozējamu un saprotamu risku.

Arī kredītreitingu aģentūra *Moody's* gada nogalē atzina Latvijas sasniegumus, apliecinot, ka Latvija ir stabila, ieguldījumiem labvēlīga valsts ar labām nākotnes perspektīvām, turklāt Latvijas banku sistēma tika novērtēta kā viena no attīstītākajām pārejas tautsaimniecības valstīs.

Pārskata gada nogalē Latvijas Republikas Saeimas pieņemtais bezdeficīta budžets 1998. gadam, stabila nacionālā valūta, zema inflācija, droša banku sistēma, ārvalstu ieguldījumi, kā arī eksporta pieaugums – tie ir noteicošie faktori, kuri veicinās Latvijas tautsaimniecības tālāku izaugsmi.

VALSTS TAUTSAIMNIECĪBA UN LATVIJAS BANKAS MONETĀRĀ POLITIKA

INFLĀCIJA UN CENAS

1997. gadā makroekonomiskā situācija Latvijā strauji uzlabojās. Latvijas Bankas īstenotā monetārā politika un valdības stingrā fiskālā politika nodrošināja lata stabilitāti; valstī būtiski pazeminājās inflācijas un procentu likmju līmenis. Attīstoties apstrādes rūpniecībai, kā arī transporta un sakaru nozarei, ievērojami pieauga iekšzemes kopprodukta apjoms.

Patēriņa cenu indeksa (PCI) pieaugums 1997. gadā bija 7.0% (sk. 1. att.) – ievērojami mazāks nekā 1996. gadā (13.1%). Visaugstākais PCI pieaugums bija janvārī – 1.9%, bet pārējos mēnešos tas nepārsniedza 1.0%. Vidēji 1997. gadā salīdzinājumā ar 1996. gadu PCI pieauga par 8.4% (1996. gadā salīdzinājumā ar 1995. gadu – par 17.6%).

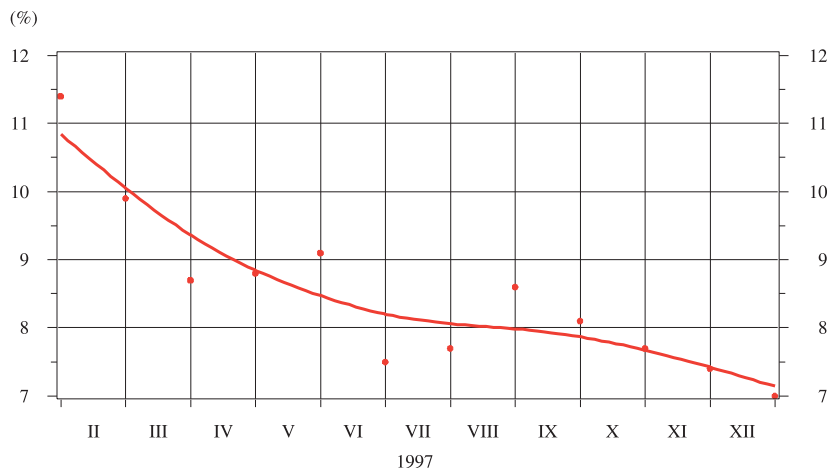
Arī pārskata gada inflāciju galvenokārt ietekmēja monopolcenu palielināšana un administratīvi lēmumi. Visvairāk pieauga dzīvokļu īres maksa (par 77.5%), sakaru pakalpojumu tarifi (par 19.1%), maksa par ūdens apgādi, kanalizāciju un sanitāro apkopi (par 17.8%), gāzes tarifi (par 15.6%) un elektroenerģijas cena (par 10.1%). Ievērojamu patēriņa cenu pieaugumu izraisīja arī nodokļu likmju grozījumi: akcīzes nodokļa likmes palielinājums degvielai, alkoholiskajiem dzērieniem un tabakai, kā arī zemes nodokļa likmes palielinājums.

1997. gadā pakalpojumu cenas pieauga ievērojami straujāk nekā preču cenas (attiecīgi par 18.2% un 4.2%). Lielākās patēriņa grupas – uztura produktu – cenas gada laikā palielinājās tikai par 2.3%.

Sabiedriskajā sektorā (bez sabiedriskajām un reliģiskajām organizācijām) strādājošo mēneša vidējā aprēķinātā (bruto) darba samaksa 1997. gadā salīdzinājumā ar 1996. gadu pieauga par 17.8% un bija Ls 124.43 (214.17 USD). Bruto darba samaksas pieaugums bija lielāks nekā gada inflācija, tādēļ reālā bruto darba samaksa salīdzinājumā ar iepriekšējo

1. attēls

PATĒRIŅA CENU INDEKSA PĀRMAIŅAS
(SALĪDZINOT AR IEPRIEKŠĒJĀ GADA ATBILSTOŠO PERIODU)

Avots: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes dati.

gadu pieauga par 8.7%. Tomēr vidējā neto darba samaksa bija tikai Ls 91.41 jeb 73.5% no bruto darba samaksas, kas pieauga straujāk, jo 1997. gada sākumā palielinājās darba ņēmēja daļa sociālā nodokļa maksājumos. Neto reālās darba samaksas pieaugums gada laikā (par 0.7%) liecina par pozitīvām pārmaiņām (1996. gadā neto reālā darba samaksa samazinājās par 7.8%).

Rūpniecības produkcijas ražotāju cenu indeksa visai nelielais pieaugums apstrādes rūpniecībā (1997. gadā – par 2.6%) noteica nelielu kopējā ražotāju cenu indeksa pieaugumu (tikai par 3.6%; 1996. gadā – par 7.7%). Ieguves rūpniecībā un karjeru izstrādē, kā arī elektroenerģijā, gāzes un ūdens apgādē ražotāju cenu kāpums bija ievērojami augstāks (attiecīgi 8.3% un 7.7%). Apstrādes rūpniecībā vislielākais cenu pieaugums bija otrreizējā pārstrādē (par 22.9%), koka zāģēšanā, ēvelēšanā un impregnēšanā (par 13.2%), kā arī kuģu un laivu būvē un remontā (par 10.1%). Ražotāju cenu indekss pārskata periodā samazinājās tekstilizstrādājumu ražošanā (par 1.8%), celulozes, papīra un papīra izstrādājumu ražošanā (par 1.9%), kā arī radio, televīzijas un sakaru iekārtu un aparatūras ražošanā (par 2.6%).

Būvniecības cenu indekss pārskata gadā palielinājās par 7.9% (1996. gadā – par 8.0%).

Eksporta cenas 1997. gadā pieauga tikai par 1.6% (1996. gadā – par 6.2%). Visvairāk palielinājās ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcijas (par 10.8%), kā arī koksnes un tās izstrādājumu (par 7.4%) eksporta cenas, bet samazinājās pārtikas rūpniecības produktu (ieskaitot alkoholiskos un bezalkoholiskos dzērienus un tabaku; par 27.3%), kā arī dzīvnieku un lopkopības produkcijas (par 2.5%) eksporta cenas.

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

1997. gadā iekšzemes kopprodukts (IKP¹) sasniedza 3 211.2 milj. latu, salīdzināmajās cenās pārsniedzot iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeni par 6.5%. Kopējā pievienotā vērtība (faktiskajās bāzes cenās) 1997. gadā sasniedza 2 796.0 milj. latu (tās struktūru sk. 1. tabulā). Pievienotās vērtības kāpumu nodrošināja gan pakalpojumu sektors, gan preces ražojošais sektors, kuros pievienotā vērtība (1995. gada vidējās bāzes cenās) palielinājās attiecīgi par 7.4% un 5.4%. Pakalpojumu sektorā būtiski attīstījās tirdzniecība un transports

1. tabula
KOPĒJĀS PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS STRUKTŪRA (FAKTISKAJĀS BĀZES CENĀS)
(milj. latu)

	1995		1996*		1997	
		%		%		%
Kopā	2 033.8	100.0	2 468.8	100.0	2 796.0	100.0
Pakalpojumi	1 139.7	56.0	1 479.1	59.9	1 731.2	61.9
Apstrādes rūpniecība	456.4	22.4	516.2	20.9	591.5	21.2
Lauksaimniecība, medniecība un mežsaimniecība	210.8	10.4	213.9	8.7	201.4	7.2
Elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde	112.0	5.5	130.9	5.3	122.2	4.4
Būvniecība	102.9	5.1	116.5	4.7	140.9	5.0
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	3.2	0.2	4.0	0.2	2.8	0.1
Zvejniecība	8.9	0.4	8.2	0.3	5.9	0.2

* Dati precizēti.

Avots: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes dati.

¹ Kopējā pievienotā vērtība + apgrozījuma, muitas un akcīzes nodokļa (atskaitot subsīdijas) summa.

un sakari (pieaugums attiecīgi par 12.9% un 7.4%). Savukārt preces ražojošajā sektorā pievienotās vērtības pieaugumu noteica visu svarīgāko nozaru – apstrādes rūpniecības (pieaugums par 7.0%), lauksaimniecības, medniecības un mežsaimniecības (pieaugums par 4.9%) un būvniecības (pieaugums par 8.2%) – attīstība.

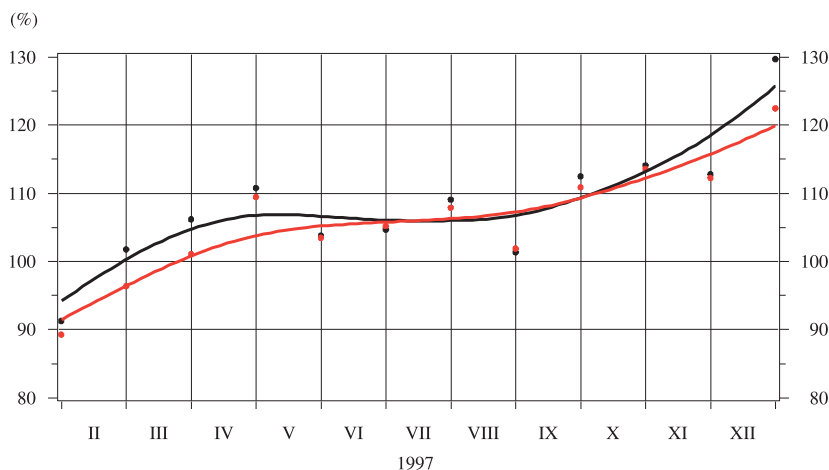
Pārskata gada būtiska iezīme bija tā, ka bija vērojama lielākā rūpniecības ražošanas reālā izaugsme kopš Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanas (par 6.1%, t.sk. apstrādes rūpniecībā – par 8.1%; šo rādītāju mēneša fiziskā apjoma indeksu dinamiku sk. 2. att.). Iepriekšējā gada līmeni pārsniedza 12 apstrādes rūpniecības nozaru. Septiņās no tām ražošanas kāpums bija vērojams visu gadu, jo gan iekšējā, gan ārējā tirgū bija stabils pieprasījuma pieaugums. Īpaši strauji attīstījās pārtikas produktu un dzērienu ražošana (pieaugums par 10.7%), apģērbu ražošana, kažokādu apstrāde un krāsošana (par 18.2%), koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana (par 11.1%), celulozes, papīra un papīra izstrādājumu ražošana (par 79.1%), gatavo metālizstrādājumu ražošana (par 16.9%).

Pievienotās vērtības pieaugumu lauksaimniecības, medniecības un mežsaimniecības nozarē noteica atsevišķu augkopības produktu (cukurbiešu – par 50.3%, graudaugu un pākšaugu – par 7.7%), kā arī piena ražošanas (par 7.0%) kāpums. Ne tik sekmīga bija gaļas un olu ražošana (kritums salīdzinājumā ar 1996. gadu attiecīgi par 6.4% un 1.3%).

Lielu ieguldījumu tautsaimniecības attīstībā deva transporta nozare. Apstrādāto kravu apjoma pieaugums Rīgas, Ventspils, Liepājas ostā un mazajās ostās (attiecīgi par 50.4%, 2.9%, 42.7% un 78.8%) noteica šī rādītāja kopējo pieaugumu par 12.6%. Turpināja attīstīties arī dzelzceļa saimniecība. Pieaugot tranzītpārvadājumu, kā arī eksporta un importa pārvadājumu apjomam (attiecīgi par 12.9%, 84.5% un 26.3%), kopējais dzelzceļa transporta pārvadāto kravu apjoms palielinājās par 16.3%. Intensīvāka bija arī cauruļvadu transporta darbība. Transportētās naftas un naftas produktu apjoms pārskata gadā pieauga attiecīgi par 8.7% un 9.3%.

2. attēls

RŪPNIECĪBAS PRODUKCIJAS FIZISKĀ APJOMA INDEKSS (SALĪDZINOT AR IEPRIEKŠĒJĀ GADA ATBILSTOŠO PERIODU)

Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss
Apstrādes rūpniecības fiziskā apjoma indekss

Avots: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes dati.

Iekšējās tirdzniecības apgrozījums (salīdzināmajās cenās) 1997. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu palielinājās par 12.9%, t.sk. mazumtirdzniecības apgrozījums – par 14.3%, kas liecina par privātā patēriņa pieaugumu. Vienlaikus sabiedriskās ēdināšanas apgrozījums samazinājās par 4.0%. Mazumtirdzniecības apgrozījuma pieauguma temps kopš 1997. gada aprīļa pārsniedza pirktpējas pieauguma tempu.

1997. gada beigās Nodarbinātības valsts dienestā bija reģistrēti 84 934 bezdarbnieki jeb 7.0% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (bezdarba līmenis 1996. gada beigās bija 7.2%). Bezdarbnieku skaits gada laikā samazinājās par 6.5%. Bezdarbnieku skaita samazināšanos galvenokārt ietekmēja grozījumi likumdošanas aktos par iedzīvotāju tiesībām uz bezdarbnieka pabalstu, kā arī ekonomiskās aktivitātes pieaugums valstī.

Saglabājās ilgstošo bezdarbnieku skaita pieauguma tendence (pieaugums gada laikā par 6.6%) un palielinājās ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars bezdarbnieku kopskaitā (līdz 62.0%).

Zemākais bezdarba līmenis gada beigās bija Rīgā un Ventspilī (attiecīgi 3.0% un 3.2%). Savukārt augstākais bezdarba līmenis, kas ievērojami pārsniedza valstī reģistrēto bezdarba līmeni, bija Rēzeknes un Krāslavas rajonā (attiecīgi 27.9% un 21.6%).

ĀRĒJĀ TIRDZNIECĪBA

Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījums 1997. gadā sasniedza 2 554.1 milj. latu, par 23.2% pārsniedzot iepriekšējā gada apjomu. Eksports pieauga par 22.2%, bet imports – par 23.8%. Vislielākais tirdzniecības apgrozījuma pieaugums bija metālu un to izstrādājumu (par 52.0%), koksnes un tās izstrādājumu (par 49.0%) un transporta līdzekļu (par 40.4%) grupā. Tirdzniecības apgrozījums samazinājās minerālo produktu grupā (par 22.2%).

Ārējās tirdzniecības bilances negatīvais saldo pieauga, sasniedzot 610.7 milj. latu (sk. 2. tabulu) jeb 19.0% no IKP (1996. gadā – 17.1%). Vislielākais bija mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu, minerālo produktu, transporta līdzekļu, kā arī ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcijas grupu negatīvais saldo.

Latvijai 1997. gadā bija tirdzniecības darījumi ar 143 pasaules valstīm. Nozīmīgākās Latvijas ārējās tirdzniecības partneres bija Eiropas Savienības valstis, tirdzniecības apgrozījuma īpatsvaram ar tām augot no 47.5% 1996. gadā līdz 51.5% 1997. gadā. NVS valstu īpatsvars kopējā tirdzniecības apgrozījumā samazinājās no 29.5% 1996. gadā līdz 23.5% 1997. gadā. Lielākais tirdzniecības apgrozījums Latvijai bija ar Krieviju, Vāciju, Zviedriju, Lielbritāniju, Lietuvu un Somiju. 1997. gada 2. un 3. ceturksnī imports no Vācijas pirmo reizi pārsniedza importu no Krievijas, galvenokārt palielinoties mehānisko iekārtu un transporta līdzekļu ievedumam. Tirdzniecības darījumu apjoms ar Vāciju un Lielbritāniju pieauga, bet ar Krieviju, Ukrainu un Baltkrieviju – samazinājās. Palielinājās koksnes un

2. tabula

LATVIJAS ĀRĒJĀ TIRDZNIECĪBA

(eksports – FOB cenās; imports – CIF cenās; milj. latu)

	1995	1996	1997
Eksports	688.4	795.2	971.7
Imports	959.6	1 278.2	1 582.4
Bilance	-271.2	-483.0	-610.7

Avots: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes dati.

tās izstrādājumu eksports uz Lielbritāniju, savukārt darījumos ar Krieviju saruka gaļas un zivju izstrādājumu un elektrisko mašīnu un iekārtu eksports, kā arī minerālo produktu imports.

Latvijas nozīmīgākās eksportpreces pārskata gadā bija koksne un tās izstrādājumi (29.7% no eksporta kopapjoma), tekstilmateriāli un tekstilizstrādājumi (15.6%), pārtikas rūpniecības produkti (ieskaitot alkoholiskos un bezalkoholiskos dzērienus un tabaku; 10.1%), kā arī mašīnas un mehānismi, elektriskās iekārtas (9.0%). Gada laikā pieauga koksnes un tās izstrādājumu, kā arī metālu un to izstrādājumu īpatsvars eksportā, bet samazinājās transporta līdzekļu (krītot ražošanas apjomam), pārtikas rūpniecības produktu (samazinoties eksporta cenām), kā arī tekstilmateriālu un tekstilizstrādājumu daļa. Koksnes un tās izstrādājumu grupā strauji pieauga zāgmateriālu (par 58.4%) izvedums, bet metālu un to izstrādājumu grupā – dzelzs un nelegētā tērauda (par 49.6%) izvedums.

Importa preču grupu struktūrā 1997. gadā dominēja mašīnas un mehānismi, elektriskās iekārtas (19.3% no importa kopapjoma), minerālie produkti (14.1%), ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcija (10.9%), kā arī transporta līdzekļi (8.4%). Importa kopapjomā pieauga mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu (galvenokārt dažādu mehānismu daļu, iespiešanas iekārtu), transporta līdzekļu (vieglo un kravas automobiļu), metālu un to izstrādājumu īpatsvars, bet ievērojami samazinājās minerālo produktu īpatsvars. Minerālo produktu ievadums kritās visos produktu veidos, izņemot dabasgāzi, jo nepieciešamo patēriņu nodrošināja 1996. gada ievērojamais importa apjoms un 1997. gadā pieaugušais Latvijā saražotās elektroenerģijas daudzums.

Ārējās tirdzniecības norēķinos dominēja ASV dolārs un Vācijas marka. ASV dolāra īpatsvars samazinājās no 53.4% 1996. gadā līdz 50.7% pārskata gadā, bet Vācijas markas īpatsvars pieauga attiecīgi no 20.4% līdz 22.0%.

Maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo 1997. gadā sasniedza 257.1 milj. latu. Palielinājās ārējās tirdzniecības negatīvais saldo, un nedaudz samazinājās kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo. Kritās gan sniegto, gan saņemto pakalpojumu apjoms, un to saldo sedza 40.2% negatīvās tirdzniecības bilances. Tekošā konta deficīta segšanā ievērojama loma bija ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem. Palielinājās Latvijas Bankas rezerves aktīvi, un maksājumu bilance 1997. gadā bija pozitīva.

FISKĀLĀ POLITIKA

Valsts fiskālā politika bija stingra, un 1997. gadā bija ievērojams valsts kopbudžeta pārpalikums. To veidoja līdzekļu pārpalikums valsts pamatbudžetā un valsts speciālajā budžetā, saglabājoties nelielam pašvaldību pamatbudžetu deficītam, kas tika finansēts ar centrālās valdības aizdevumiem. Fiskālā pārpalikuma apjoms veidoja 1.1% no IKP (1996. gada fiskālais deficīts veidoja 1.8% no IKP).

Ievērojamo pārpalikumu valsts pamatbudžetā (38.4 milj. latu) un lielākajā valsts speciālā budžeta sastāvdaļā – sociālās apdrošināšanas budžetā – (21.0 milj. latu) izraisīja jau 1996. gadā saktā kārtējo izdevumu pieauguma ierobežošana, ieņēmumu palielināšana, veicot nodokļu likumdošanas aktu grozījumus un uzlabojot nodokļu administrēšanu.

Kopējie nodokļu ieņēmumi pieauga līdzīgā tempā kā 1996. gadā (par 22.2%; t.sk. valsts pamatbudžeta nodokļu ieņēmumi – par 16.6%). Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu pārdales rezultātā centrālās valdības nodokļu ieņēmumu daļa pieauga un sasniedza 84.0% no visiem nodokļu ieņēmumiem (1996. gadā – 79.3%).

Nodokļu ieņēmumu īpatsvars IKP turpināja palielināties, turklāt visvairāk pieauga tiešo nodokļu – sociālā, iedzīvotāju un uzņēmumu ienākuma nodokļa – ieņēmumi. Tas izskaidrojams ar vidējās bruto darba samaksas palielināšanos un uzņēmumu darbības rādītāju uzlabošanos. Akcīzes nodokļa likmju palielināšanas un iekšzemes patēriņa pieauguma ietekmē turpināja augt akcīzes nodokļa un pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi, taču šo lielāko netiešo nodokļu pieaugums bija lēnāks nekā 1996. gadā un nodrošināja tikai ceturto daļu no kopējā nodokļu ieņēmumu pieauguma (1996. gadā – vairāk nekā pusi).

Aktīvi turpinoties valsts īpašumu privatizācijas procesam, ievērojami bija privatizācijas ieņēmumi. Valsts pamatbudžetā ieskaitīti 21.4 milj. latu.

Valsts pamatbudžeta kārtējo izdevumu apjoms bija par 4.1% mazāks nekā plānots, tādējādi ietaupot vairāk nekā 22 milj. latu. Tomēr izdevumu ierobežošana nenotika uz kapitālo izdevumu rēķina.

Sociālās apdrošināšanas budžeta pārpalikumu noteica ieņēmumu un izdevumu tendences. Ieņēmumi katru mēnesi pieauga straujāk, jo palielinājās darba samaksa, bet izdevumi, kurus lielākoties veidoja pensijas, auga lēnāk.

NAUDAS PIEDĀVĀJUMS

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetārie rādītāji atspoguļoti gada pārskata 1. pielikumā. Naudas piedāvājuma M2X¹ apjoms gada laikā palielinājās no 628.3 milj. latu 1996. gada beigās līdz 871.3 milj. latu 1997. gada beigās (par 38.7%; sk. 3. att.). Atšķirībā no 1996. gada, kad naudas piedāvājuma kāpums bija divreiz lēnāks (19.9%) un M2X palielinājās galvenokārt 2. pusgadā, pārskata gadā plašās naudas apjoms samērā stabili auga visu gadu (1. pusgadā – par 15.4%, 2. pusgadā – par 20.2%) un vidēji katru mēnesi palielinājās par 3.2%. Naudas piedāvājuma pieaugums bija saistīts ar saimniecisko rostību valstī, ārvalstu kapitāla ieplūdi, kā arī iekšzemes banku aizdevumu pieaugumu.

Naudas aprites ātrums 1997. gadā samazinājās (no 4.41 1996. gadā līdz 4.32 1997. gada 3. ceturksnī), liecinot par to, ka naudas turētāji uzskatīja ekonomisko situāciju par stabilu un palielināja uzkrājumus, tādējādi neizraisot papildu spiedienu uz inflāciju.

Augošā uzticība banku sektoram, saimnieciskās aktivitātes kāpums valstī un strādājošo pirktspējas pieaugums ļāva kredītiestādēm gada laikā palielināt piesaistīto iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu apjomu par 47.8% (1996. gadā – par 15.9%). Apgrozībā esošās skaidrās naudas (bez atlikumiem banku kasēs) daudzums tāpat kā 1996. gadā palielinājās par 26.0%. Skaidrās naudas īpatsvars plašajā naudā samazinājās no 42.0% 1996. gada beigās līdz 38.2% pārskata gada beigās, liecinot, ka tautsaimniecībā palielinās bezskaidrā naudā veikto darījumu īpatsvars. Pieprasījuma noguldījumu īpatsvars plašajā naudā šajā laikā palielinājās no 47.8% līdz 48.2%, bet termiņnoguldījumu īpatsvars – no 10.2% līdz 13.6% (pieprasījuma un termiņnoguldījumu atlikumus sk. 4. att.). Privātpersonu noguldījumi veidoja 64.6% no termiņnoguldījumiem, bet pieprasījuma noguldījumos dominēja uzņēmumu noguldījumi (72.3%).

Par dolarizācijas mazināšanos valstī liecināja straujākais latos veikto noguldījumu kāpums (par 53.9%), noguldījumiem ārvalstu valūtā palielinoties par 42.7%. Tādējādi latos

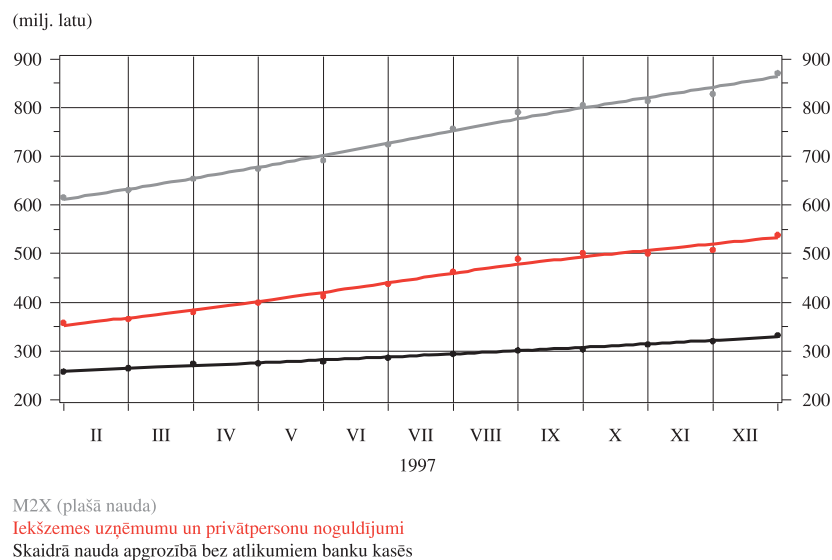
¹ Skaidrā nauda apgrozībā – atlikumi banku kasēs + iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi nacionālajā un ārvalstu valūtā.

veikto noguldījumu īpatsvars nedaudz palielinājās un perioda beigās bija 48.2% no noguldījumu kopapjoma.

Mazāk likvīdā M2X sastāvdaļa (kvazinauda¹) pieauga nedaudz straujāk nekā likvīdākā sastāvdaļa M1² (attiecīgi par 44.2% un 35.7%).

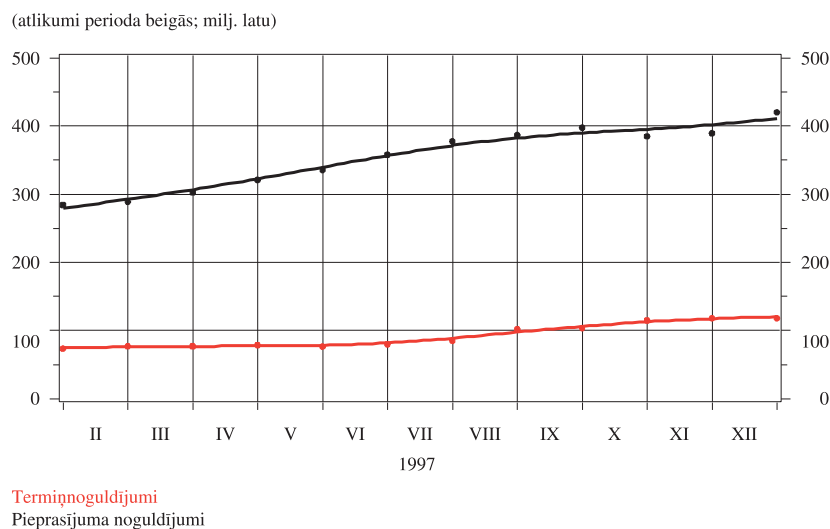
3. attēls

PLAŠĀ NAUDA

4. attēls

IEKŠZEMES UZŅĒMUMU UN PRIVĀTPERSONU NOGULDĪJUMI BANKĀS

¹ Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu termiņnoguldījumi nacionālajā valūtā un noguldījumi ārvalstu valūtā.

² Skaidrā nauda apgrozībā – atlikumi banku kasēs + iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi nacionālajā valūtā.

Makroekonomiskā stabilitāte, uzņēmumu privatizācija, vērtspapīru tirgus attīstība valstī sekmēja ārvalstu kapitāla ieplūdi, kas savukārt veicināja banku sistēmas tīro ārējo aktīvu palielināšanos (gada laikā par 150.1 milj. latu jeb 33.2%).

Kaut gan lielākā daļa banku sektora līdzekļu joprojām tika ieguldīta ārzemju aktīvos (pieaugums par 494.2 milj. latu jeb 1.9 reizes), gandrīz tikpat strauji pieauga arī iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu apjoms (par 162.8 milj. latu jeb 1.8 reizes). Ārzemju aktīvu sastāvā trīskāršojās ieguldījumi ārvalstu valdību vērtspapīros (sasniedzot 199.6 milj. latu), vairāk nekā divas reizes (līdz 125.0 milj. latu) palielinājās nerezidentu uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu apjoms. Latvijas banku prasības pret ārvalstu bankām 1997. gada beigās sasniedza 498.7 milj. latu, bet ieguldījumi ārvalstu uzņēmumu akcijās – 69.1 milj. latu. Labvēlīgās fiskālās situācijas ietekmē gada laikā par 87.1 milj. latu samazinājās banku sektora neto kredīts centrālajai valdībai un pašvaldībām (1997. gada beigās – 39.6 milj. latu).

Uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikumu straujo pieaugumu izraisīja kredītriska mazināšanās, procentu likmju kritums, kredītiestāžu piesaistīto līdzekļu apjoma pieaugums un noguldījumu termiņu pagarināšanās, kas veicināja arī ilgāka termiņa aizdevumu izsniegšanu. Izsniegto kredītu termiņdalījums 1997. gada laikā krasi mainījās. 1996. gada beigās vairāk nekā puse (55.5%) kredītu bija īstermiņa, bet 1997. gada nogalē to īpatsvars samazinājās līdz 44.4%, atbilstoši pieaugot ilgtermiņa kredītu apjomam (sk. 5. att.). Ilgtermiņa kredītu apjoma kāpumu veicināja arī no ārvalstu bankām kredītlīniju veidā piesaistītie līdzekļi.

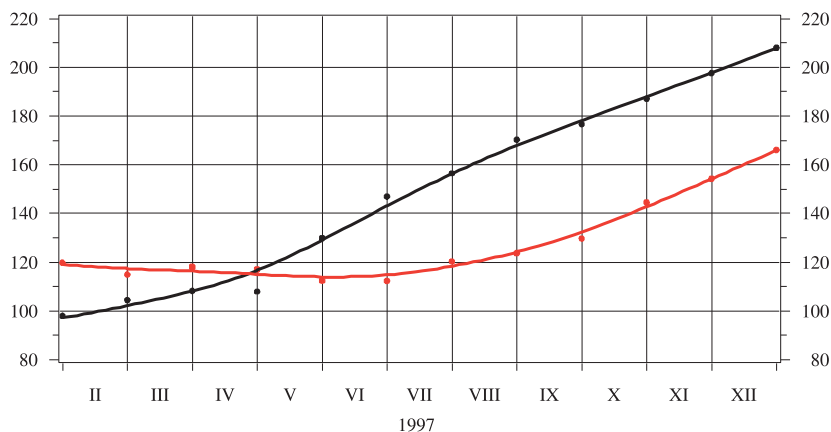
Latu pārsvars no jauna piesaistītajos līdzekļos, kā arī iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu augošais pieprasījums pēc kredītiem latos veicināja šādu kredītu īpatsvara pieaugumu no 39.3% 1996. gada beigās līdz 46.5% pārskata gada beigās.

Kredītu apjoma pieaugums bija raksturīgs visām tautsaimniecības nozarēm, bet vislielākais tas bija transportā, noliktavu saimniecībā un sakaros (5 reizes), apstrādes

5. attēls

IEKŠZEMES UZŅĒMUMIEM UN PRIVĀTPERSONĀM NACIONĀLAJĀ UN ĀRVALSTU VALŪTĀ IZSNIEGTIE KREDĪTI

(atlikumi perioda beigās; milj. latu)

Īstermiņa
Ilgtermiņa

rūpniecībā (par 74.2%), lauksaimniecībā (par 58.7%) un tirdzniecībā (par 43.9%). Lai gan finanšu starpniecībai izsniegto kredītu apjoms pieauga 10 reizes, šīs nozares īpatsvars uzņēmumiem izsniegto kredītu kopsummā joprojām bija neliels – tikai 4.1%. 70.9% no uzņēmumiem izsniegtajiem kredītiem bija ieguldīti transportā, noliktavu saimniecībā un sakaros, apstrādes rūpniecībā un tirdzniecībā. Savukārt tranzītkredītu atlikumos vislielākā daļa bija lauksaimniecībai – 43.1%.

NOGULDĪJUMU UN KREDĪTU PROCENTU LIKMES

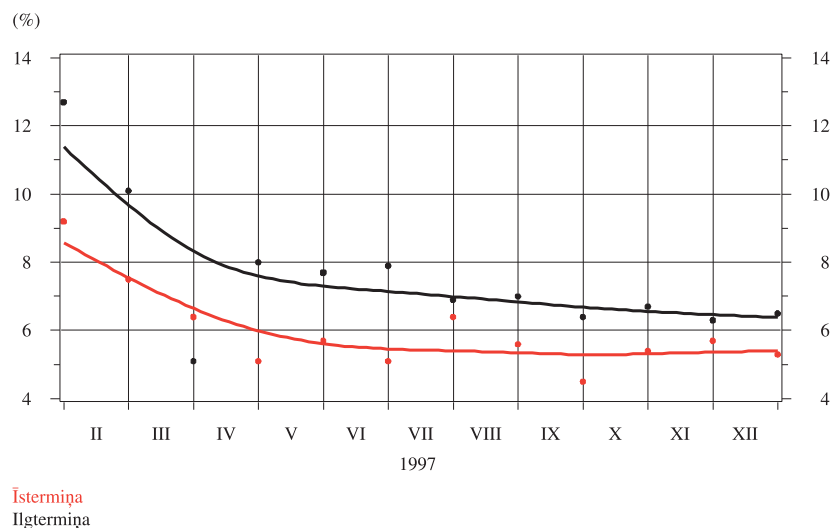
Tālāks inflācijas līmeņa kritums, vērtspapīru un starpbanku tirgus likmju pazemināšanās, makroekonomiskā stabilitāte un kredītriska mazināšanās pārskata gadā veicināja kredītiestāžu piesaistīto noguldījumu un izsniegto kredītu procentu likmju pazemināšanos. Procentu likmju kritums bija pakāpenisks visa gada laikā, mazinoties straujām, atsevišķu darījumu izraisītām svārstībām, un skāra visu termiņu noguldījumus un kredītus gan latos (vairāk), gan ārvalstu valūtā. Visstraujāk kritās kredītu procentu likmes (par 6–9 procentu punktiem). Savukārt noguldījumu procentu likmes gada laikā samazinājās par 4–5 procentu punktiem.

Pārskata gada beigās latos veikto ilgtermiņa noguldījumu vidējā svērtā procentu likme bija 6.5% (sk. 6. att.), bet OECD valstu valūtās veikto ilgtermiņa noguldījumu vidējā svērtā procentu likme – 5.1%. Samazinājās arī latos un OECD valstu valūtās veikto īstermiņa noguldījumu vidējās svērtās procentu likmes (līdz vienādam līmenim – 5.3%).

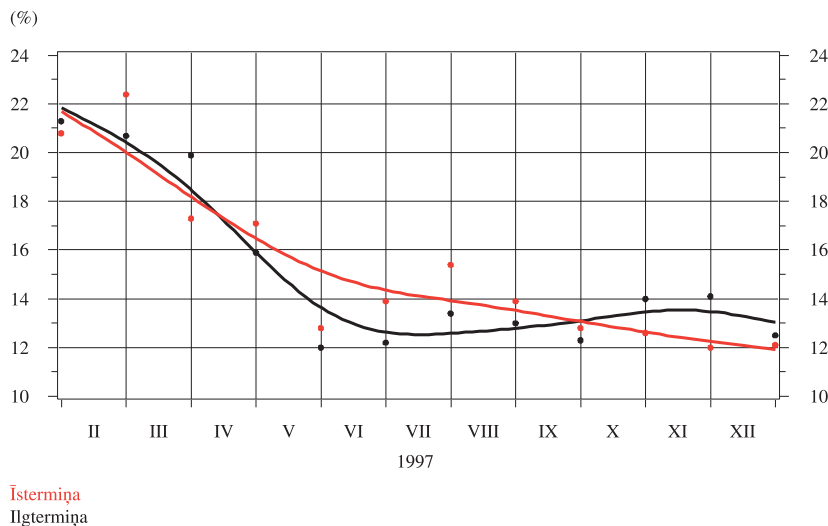
Pārskata gada beigās latos izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme samazinājās līdz 12.1% (sk. 7. att.) un OECD valstu valūtās izsniegto īstermiņa kredītu – līdz 12.3%.

6. attēls

IEKŠZEMES UZŅĒMUMU UN PRIVĀTPERSONU LATOS VEIKTO NOGULDĪJUMU VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES

LATOS IZSNIEGTO KREDĪTU VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES

Ilgttermiņa kredītu vidējo svērto procentu likmju kritums bija mazāks, tomēr kopumā latos izsniegtajiem kredītiem tās samazinājās līdz 12.5% un OECD valstu valūtās izsniegtajiem kredītiem – līdz 10.5%.

OECD valstu valūtās piesaistīto noguldījumu un šajās valūtās izsniegto aizdevumu procentu likmju līmenis 1997. gadā gandrīz neatšķīrās no analogisku latos veikto darījumu procentu likmju līmeņiem, liecinot, ka finanšu tirgus dalībnieki Latvijas nacionālo valūtu drošības ziņā pielīdzina attīstītāko pasaules valūtām.

Inflācijai mazinoties straujāk nekā piesaistīto noguldījumu procentu likmēm, termiņnoguldījumu reālo negatīvo procentu likmju līmenis samazinājās no 3.0% 1996. gada decembrī līdz 1.6% 1997. gada decembrī.

Noguldījumu un kredītu procentu likmju starpība gada laikā samazinājās no 9–10 procentu punktiem līdz 5–6 procentu punktiem, kas liecina par konkurences pieaugumu un informācijas straujāku apriti finanšu sektorā.

STARPBANKU TIRGUS

Iekšzemes starpbanku tirgus pārskata gadā būtiski attīstījās. Palielinājās ne tikai kopējais darījumu apjoms, bet arī tirgus dalībnieku skaits (starpbanku tirgū piedalījās 17–25 bankas). Nepieciešamības gadījumā bankām bija iespējams starpbanku tirgū aizņemt līdzekļus par samērā zemām procentu likmēm. Iekšzemes bankām izsniegto kredītu 1996. gada apjoms bija 617.5 milj. latu, bet 1997. gada apjoms sasniedza 2.6 mljrd. latu. Vairākums šo kredītu izsniegts uz nakti (*overnight*, 83.8%) un ar termiņu līdz 1 mēnesim (15.1%). Kopumā lielāks pieprasījums bija pēc starpbanku kredītiem latos (78.6% no visiem iekšzemes starpbanku kredītiem), tomēr gada pēdējos mēnešos, akciju tirgus satricinājumu ietekmē ieguldītājiem vairāk pieprasot ārvalstu valūtu, auga pieprasījums pēc ārvalstu valūtā izsniegtiem kredītiem (piemēram, novembrī tie sasniedza 35.3% no visiem iekšzemes starpbanku kredītiem).

Gandrīz visu gadu starpbanku tirgū bija vērojams resursu pārpalikums un vidējo procentu likmju kritums. Visvairāk samazinājās latos uz nakti izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme (no 4.3% janvārī līdz 2.2% septembrī). Pasaules vērtspapīru tirgus satricinājumi oktobrī–novembrī iespaidoja arī Latvijas starpbanku tirgu. Tajā mazinājās to banku skaits, kas piedāvāja resursus, tāpēc krasi pieauga procentu likmes (novembrī – pat līdz 5.0% latos uz nakti izsniegtajiem kredītiem un līdz 6.5% – OECD valstu valūtās uz nakti izsniegtajiem kredītiem).

Nozīmīgs banku sektora līdzekļu izvietojanas veids bija kredīti ārvalstu bankām (visbiežāk tos izsniedza uz nakti un ar termiņu līdz 1 mēnesim). Šo operāciju apjoms 1997. gada laikā bija 12.4 mljrd. latu – pusotru reizi lielāks nekā 1996. gadā.

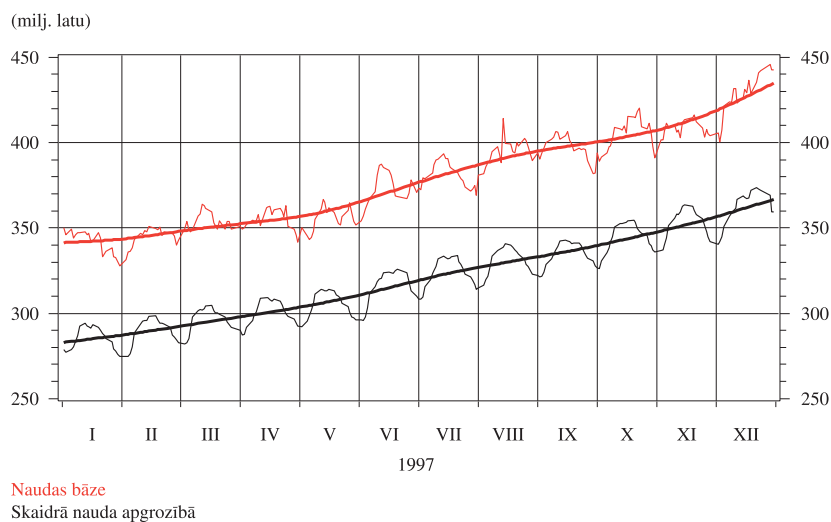
NAUDAS BĀZE

Naudas bāze M0¹ 1997. gada beigās sasniedza 441.7 milj. latu (sk. 8. att.). Gada laikā tā pieauga par 29.6% – nedaudz straujāk nekā 1996. gadā. Atšķirībā no vairākiem iepriekšējiem gadiem, kad naudas bāzes pieaugumu noteica tikai centrālās bankas ārējo aktīvu kāpums, pārskata gadā visai liela loma bija arī Latvijas Bankas tīro iekšējo aktīvu (kredītu bankām un valdībai) pieaugumam. Skaidrās naudas emisijas pieaugumam (par 27.2%) atpalielot no banku noguldījumu pieauguma Latvijas Bankā (par 41.9%), skaidrās naudas īpatsvars naudas bāzē samazinājās līdz 81.4% 1997. gada beigās (1996. gada beigās – 83.9%).

Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi palielinājās par 78.7 milj. latu jeb 22.0% un gada beigās bija 437.2 milj. latu (sk. 9. att.). Tīrie ārējie aktīvi sedza 3.3 (1996. gada nogalē – 3.4) mēnešu importa apjomu, un emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem bija 99.0% (iepriekšējā gada beigās – 105.2%). Nozīmīgāka neto ārvalstu valūtas ieplūde Latvijas Bankā bija vērojama atsevišķos mēnešos (maijā – 21.1 milj. latu, jūlijā – 13.1 milj. latu vērtībā), kad tika konvertēti ieguldījumiem privatizējamās uzņēmumos

8. attēls

NAUDAS BĀZE

¹ Skaidrā nauda apgrozībā + banku un citu finanšu iestāžu noguldījumi Latvijas Bankā.

paredzētie līdzekļi. Tīro ārējo aktīvu svārstības ietekmēja arī Latvijas Bankas veiktie valūtas mijmaiņas (*swap*) darījumi, valdības saņemtie ārējie aizdevumi un ASV dolāra kursa svārstības.

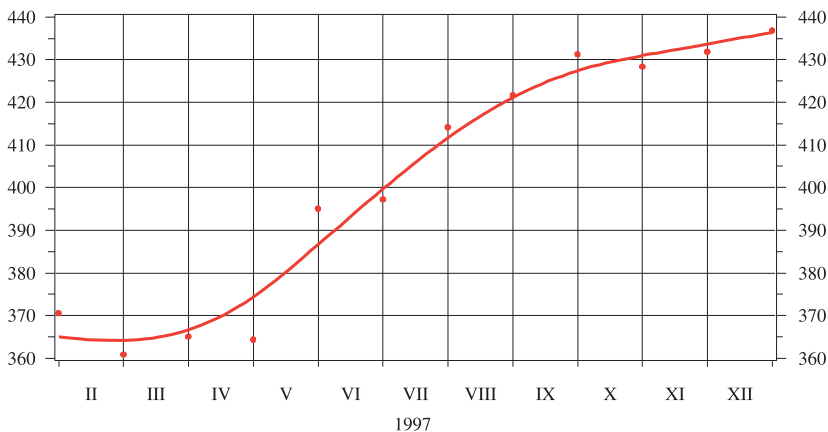
Pārskata gadā tīrie iekšējie aktīvi palielinājās par 22.4 milj. latu, jo būtiski (no 13.3 milj. latu līdz 75.5 milj. latu) pieauga centrālās bankas neto kredīts valdībai. Tas notika, Latvijas Bankai papildinot savu valdības vērtspapīru portfeli (par 26.9 milj. latu), lai mazinātu valdības latos veikto noguldījumu ietekmi uz naudas piedāvājumu, kā arī valdībai pārņemot ārvalstu kredītu saistības (par 19.7 milj. latu) no tām bankām, kuru licences bija atsauktas, un izsniedzot ārvalstu aizdevumus iekšzemes lietotājiem.

Visaugstākais banku pieprasījums pēc Latvijas Bankas kredītiem bija 4. ceturksnī (58.8 milj. latu jeb 52.2% no centrālās bankas gada laikā izsniegto kredītu kopsummas), jo banku likviditāte bija relatīvi zemāka un starpbanku tirgus likmes bija ievērojami augstākas

9. attēls

LATVIJAS BANKAS TĪRIE ĀRĒJIE AKTĪVI

(milj. latu)

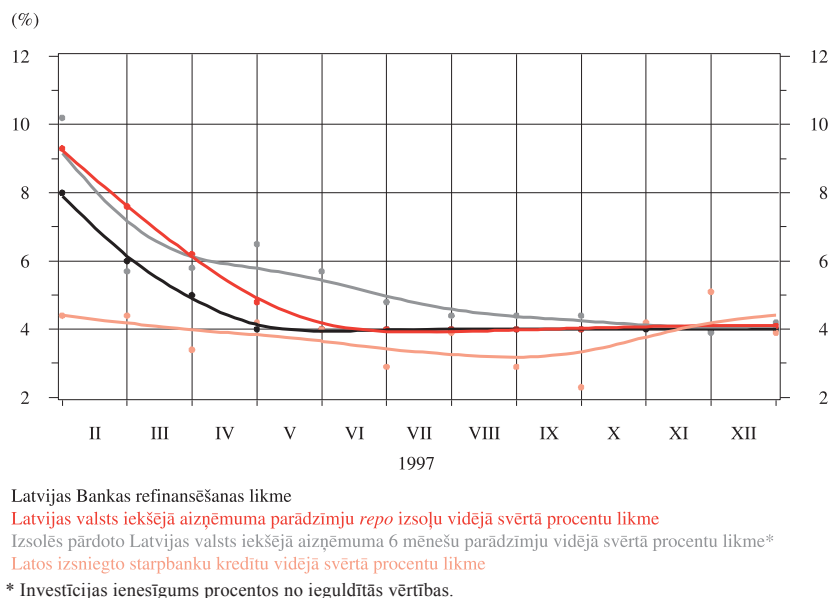
3. tabula

LATVIJAS BANKAS KREDĪTI BANKĀM

(vidējie atlikumi; milj. latu)

	1996	1997	1998
Janvāris	1.3	3.4	2.7
Februāris	1.8	5.7	0.7
Marts	2.2	6.3	1.8
Aprīlis	2.3	5.0	1.8
Maijs	2.7	0.5	7.3
Jūnijs	3.9	0.6	6.8
Jūlijs	4.2	2.4	9.0
Augusts	4.2	2.1	4.2
Septembris	3.8	2.0	0.3
Oktobris	6.2	2.6	3.2
Novembris	8.1	4.6	6.9
Decembris	7.4	3.2	8.3

NAUDAS TIRGUS PROCENTU LIKMES

par Latvijas Bankas refinansēšanas likmi. Gada pirmajos deviņos mēnešos banku pieprasījums pēc centrālās bankas kredītiem bija mērens un bankas vairāk izmantoja relatīvi lētākos starpbanku aizdevumus. Kopumā 1997. gadā Latvijas Banka izsniedza kredītus bankām 112.6 milj. latu apmērā – par 3.5% vairāk nekā 1996. gadā. Repo izsolēs izsniegto, automātisko lombarda un pieprasījuma lombarda kredītu īpatsvars izsniegto kredītu kopapjomā bija attiecīgi 83.9%, 14.8% un 1.3% (kredītu mēneša vidējos atlikumus sk. 3. tabulā).

Pārskata gadā repo izsolēs uz 7 dienām tika izsniegti kredīti 55.7 milj. latu, uz 28 dienām – 33.1 milj. latu un uz 91 dienu – 5.7 milj. latu apjomā.

Repo izsolēs izsniegto kredītu procentu likme kritās līdz ar centrālās bankas refinansēšanas likmes samazināšanu – no 9.3% janvārī līdz 4.0% maijā (sk. 10. att.).

ĀRVALSTU VALŪTU TIRGUS

Ārējo rezervju kopējais apjoms 1997. gadā palielinājās no 772.6 milj. ASV dolāru 1996. gada beigās līdz 820.7 milj. ASV dolāru 1997. gada beigās. Latvijas Banka no bankām 1997. gadā neto nopirka 97.6 milj. ASV dolāru, t.sk. 19.4 milj. ASV dolāru nopirkti valūtas mijmaiņas darījumu ietvaros. Lielākie iepirkuma apjomi sasniegti maijā un jūlijā – attiecīgi 37.4 milj. ASV dolāru un 24.0 milj. ASV dolāru. Ārējo rezervju pieaugumu veidoja arī tīrie procentu ienākumi, kas gūti, ieguldot ārējās rezerves ārvalstu finanšu tirgos saskaņā ar Latvijas Bankas padomes apstiprinātajām vadlīnijām. Latvijas Bankas ārējās rezerves samazināja resursu rezerves vienošanās (*stand-by arrangement*) ietvaros saņemtā SVF kredīta daļas atmaksa un ASV dolāra kursa svārstības.

1997. gadā Latvijas Bankas ārvalstu valūtas maiņas kursu politika nemainījās, saglabājot lata stabilitāti pret XDR valūtu grozu (kopš 1994. gada 1 XDR = Ls 0.7997). Lata kurss pret atsevišķām valūtām mainījās atkarībā no to savstarpējām svārstībām pasaules valūtas tirgū.

1997. gadā valūtas tirgos bija vērojamas samērā lielas svārstības. Svarīgākie faktori, kas ietekmēja pasaules galveno valūtu kursu svārstības, bija 1999. gadā gaidāmā Eiropas Monetārās savienības (EMS) izveide, Japānas ekonomiskā krīze, ASV tautsaimniecības attīstības tendences, kā arī finanšu krīze Austrumāzijā.

Pārskata gadā ASV dolāra kurss pret Vācijas marku paaugstinājās par 15.9% (no 1.5360 līdz 1.7800), augstāko līmeni (1.8910) sasniedzot augusta sākumā. Šī kursa pieaugumu ietekmēja EMS izveides tuvošanās, kā arī ASV tautsaimniecības sekmīgā attīstība. ASV dolāra kurss pret Francijas franku palielinājās par 14.9% (no 5.1700 līdz 5.9400). ASV dolāra kurss pieauga arī pret Japānas jenu, kaut gan kopējais kāpums nebija tik ievērojams – 11.8% (no 115.4 līdz 129.0). Visu gadu ASV dolāra kursa kāpumu pret Japānas jenu zināmā mēra noteica abu valstu vērtspapīru procentu likmju starpība. ASV valdības vērtspapīru procentu likmes bija 5–6%, bet Japānas – 0.5–2%.

Lielbritānijas sterliņu mārciņas kursu galvenokārt ietekmēja divi svarīgi notikumi – vēlēšanas Lielbritānijā 1997. gada maijā un gaidāmā EMS izveide. Lielbritānija negatavoja pievienoties EMS tās pirmajā kārtā – 1999. gadā.

Tā kā pārskata gadā pieauga ASV dolāra kurss pret galvenajām XDR groza valūtām – Vācijas marku, Francijas franku un Japānas jenu –, tas pieauga arī pret latu. Tomēr lata kursu ietekmēja ne tikai ASV dolāra svārstības, bet arī latu pieprasījums iekšzemes valūtas tirgū. 1997. gadā lata kurss iekšzemes valūtas tirgū atradās tuvu Latvijas Bankas noteiktajam ASV dolāru pirkšanas kursam, liecinot par latu pieprasījumu. Latvijas Banka veica latu emisiju, palielinot ārējās rezerves. 1997. gada augustā bija vērojams arī latu piedāvājuma pārsniegums pār pieprasījumu, jo Finanšu ministrijai bija jāatdod aizdevums finanšu korporācijai *Nomura International plc*, bet iekšzemes valūtas tirgus sekmīgi absorbēja latu piedāvājumu.

VALDĪBAS ĀRĒJAIS PARĀDS

Sākot ar 1997. gadu, Latvijas valdības ārējo parādu pārvalda Valsts kase (Latvijas Republikas finanšu ministram pakļauta iestāde). Latvijas Banka darbojas kā valdības finanšu aģents ārvalstu aizņēmumu apkalpošanas procesā.

Valdības ārvalstu aizņēmumu atlikums 1997. gada beigās bija 218.4 milj. latu (6.8% no IKP), un uzņēmumiem ārvalstu aizņēmumu saņemšanai valdība bija izsniegusi garantijas 31.4 milj. latu apmērā. 1997. gada laikā ārvalstu aizņēmumu atlikums samazinājās par 9.0 milj. latu, bet valdības sniegto garantiju apjoms pieauga par 17.9 milj. latu. Līdz 1997. gada beigām Latvijas valdība bija noslēgusi kredītlīgumus un sniegusi garantijas kopsummā par 399.1 milj. latu.

Saskaņā ar resursu rezerves vienošanos Latvijas Banka atmaksāja SVF 26.7 milj. XDR (21.3 milj. latu). Latvijas valdība dzēsa finanšu korporācijai *Nomura International plc* pārdotās valsts parādzīmes 20.5 milj. latu (4 mljrd. JPY) apmērā, kā arī pirms termiņa atmaksāja no *Finnish Export Credit* saņemto 4.2 milj. USD (2.5 milj. latu) aizņēmumu maksājumu bilances stabilizēšanai un no Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas saņemto 30 milj. XEU¹ aizņēmuma enerģētikas sektoram neatmaksāto daļu 12.9 milj. latu apmērā.

Valdības ārējā parāda apkalpošanai 1997. gadā izlietoti 72.7 milj. latu (1996. gadā – 32.1 milj. latu). Valdības ārējā parāda apkalpošanai izlietotā summa līdzvērtīga 7.5% no eksporta gada apjoma.

VĒRTSPAPĪRU TIRGUS

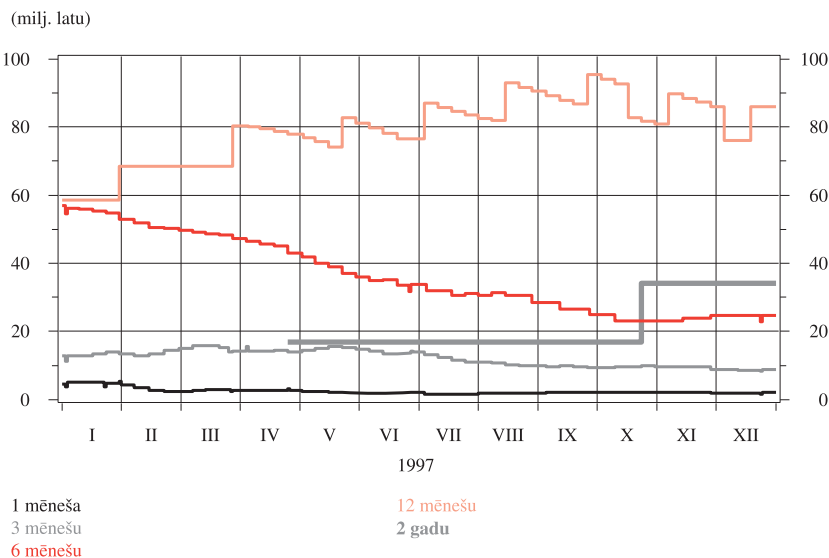
Latvijas Republikas valdības vērtspapīru sākotnējais tirgus, kurā Latvijas Banka darbojās kā valdības pilnvarots aģents vērtspapīru izsoļu veikšanā un uzskaitē, 1997. gadā turpināja attīstīties. Aprīlī uzsāka 2 gadu obligāciju emisija. Pārskata gadā notika 52 valsts iekšējā aizņēmuma 1 un 3 mēnešu, 34 – 6 mēnešu un 8 – 12 mēnešu parādzīmju izsoles, kā arī divas 2 gadu obligāciju izsoles. Lai gan, uzlabojoties fiskālajai situācijai, pārskata gadā salīdzinājumā ar 1996. gadu vērtspapīru izsoļu skaits samazinājās par 45 un vērtspapīru piedāvājums – 1.5 reizes, banku pieprasījuma kritums (par 14.3%) bija mazāks un pieprasījuma un piedāvājuma attiecība pieauga līdz 2.3 (1996. gadā – 1.8). Pakāpeniski savu nozīmi tirgū zaudēja īsāko termiņu (1, 3 un 6 mēnešu) parādzīmes, bet palielinājās 12 mēnešu parādzīmju un 2 gadu obligāciju loma (sk. 11. att.). Garāko termiņu vērtspapīrus Finanšu ministrija piedāvāja retāk, bet lielākā apjomā, tādējādi padarot tos pievilcīgākus ieguldītājiem. Īstermiņa parādzīmju apjoma samazināšanās uzlaboja valsts iekšējā parāda struktūru un sekmēja fiskālo stabilitāti valstī, mazinot valsts iekšējā parāda apkalpošanas izdevumus.

Apgrozībā esošo valdības vērtspapīru kopapjoms pārskata gadā pieauga par 17.3% un 1997. gada beigās bija 155.6 milj. latu. Pārskata gada beigās apgrozībā esošo valdības vērtspapīru termiņstruktūra bija šāda: 12 mēnešu parādzīmes – 55.3%, 2 gadu obligācijas – 21.9%, 6 mēnešu parādzīmes – 15.9%, 3 mēnešu parādzīmes – 5.7%, 1 mēneša parādzīmes – 1.2%.

Parādzīmju vidējās svērtās diskonta likmes strauji samazinājās 1997. gada sākumā. Šo kritumu ietekmēja labvēlīga kredītreitinga piešķiršana Latvijai. Ārvalstu ieguldītāju darbības rezultātā izsolēs pieauga konkurence, kas veicināja likmju kritumu. Janvārī diskonta likmju līmenis vēl bija starp 9.6% 1 mēneša un 10.4% 6 mēnešu parādzīmēm, bet februārī–martā tas samazinājās attiecīgi līdz 3.7–5.3%. Pārskata gada nākamajos mēnešos ārvalstu ieguldītāju

11. attēls

VALSTS IEKŠĒJĀ AIZŅĒMUMA VĒRTSPAPĪRI

¹ Eiropas valūtas vienība (*European Currency Unit* – ECU; saskaņā ar Starptautisko valūtu klasifikatoru ISO 4217 – XEU).

konkurence samazinājās, tomēr likmes līdz gada beigām saglabājās stabilas ar nelielu mazinājuma tendenci (sk. 12. att.). Līdzīga bija arī 12 mēnešu parādzīmju diskonta likmju un 2 gadu obligāciju fiksēto peļņas likmju dinamika (samazinājums gada laikā attiecīgi no 8.2% līdz 5.6% un no 9.5% līdz 7.0%).

Vērtspapīru otrreizējā tirgus apgrozījums (sevišķi 4. ceturksnī) galvenokārt palielinājās Finanšu ministrijas un Latvijas Bankas veikto darījumu rezultātā. Lai efektīvāk īstenotu monetārās politikas mērķus un veicinātu vērtspapīru tirgus caurspīdīgumu, Latvijas Banka otrreizējā tirgū pārgāja no pirkšanas un pārdošanas par iepriekš noteiktām likmēm uz tirdzniecību izsoļu veidā. Latvijas Banka valdības vērtspapīrus galvenokārt iepirka.

Akciju tirgus attīstību 1997. gadā sekmēja tālāka valsts īpašumu privatizācija. Rīgas Fondu biržas kapitalizācija gada laikā pieauga no 82 milj. latu līdz 199 milj. latu (6.2% no IKP), birža reģistrējot jaunus uzņēmumus.

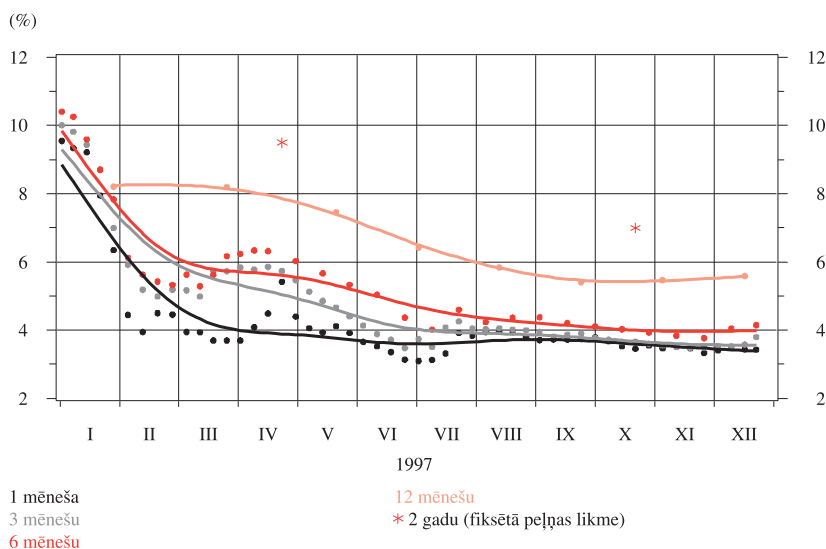
Rīgas Fondu birža sāka organizēt tirdzniecības sesijas katru darba dienu, bet kopš novembra ieviesa nepārtraukto tirdzniecību. Jūnijā sadarbībā ar aģentūru *Dow Jones Telerate* tika ieviests biržas indekss DJRSE. 1996. gada beigās DJRSE bija 247.7, bet 1997. gada beigās tas sasniedza 345.9. Sevišķi strauji akciju cenas pieauga gada sākumā, jo vispārējais procentu likmju līmenis Latvijā bija kļuvis zemāks. Gada vidū birža sākās cenu lejupslīde, kas paātrinājās oktobrī, jo visā pasaulē norisinājās vērtspapīru tirgus satricinājumi sakarā ar Austrumāzijas valstu finanšu sistēmas nestabilitāti. Latvijas vērtspapīru tirgu visvairāk ietekmēja Igaunijas un Krievijas ieguldītāju aktivitātes.

Rīgas Fondu biržas biedru loks paplašinājās, tajā iekļaujoties vairākām Latvijas bankām un Igaunijas brokeru sabiedrībām, kā arī Lietuvas brokeru sabiedrībai.

1997. gada beigās Latvijas Republikas Saeima pieņēma likumu "Par ieguldījumu sabiedrībām", kas stāties spēkā ar 1998. gada 1. jūliju.

12. attēls

IZSOLĒS PĀRDOTO VALSTS IEKŠĒJĀ AIZŅĒMUMA VĒRTSPAPĪRU VIDĒJĀS SVĒRTĀS DISKONTA LIKMES

MONETĀRĀS POLITIKAS 1997. GADA KALENDĀRS

10. janvāris	Latvijas Banka pazemināja refinansēšanas likmi no 9.5% uz 9% gadā.
31. janvāris	Latvijas Banka pazemināja refinansēšanas likmi no 9% uz 8% gadā.
14. februāris	Latvijas Banka pazemināja refinansēšanas likmi no 8% uz 7% gadā.
28. februāris	Latvijas Banka pazemināja refinansēšanas likmi no 7% uz 6% gadā.
13. marts	Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par grozījumiem Latvijas Bankas padomes 1996. gada 16. maija lēmumā Nr. 33/2 "Par kredītiestāžu darbību regulējošo prasību noteikšanu". Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par grozījumiem "Kredītiestāžu darbību raksturojošo rādītāju aprēķināšanas noteikumos". Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par grozījumiem "Kredītu un ārpusbilances saistību novērtēšanas noteikumos". Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par grozījumiem "Kredītiestāžu ieņēmumu un izdevumu uzskaites noteikumos". Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par grozījumiem "Kredītiestādes rezervju prasību aprēķināšanas kārtībā". Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par kredītiestāžu gada pārskatu pārbaudēm".
27. marts	Latvijas Bankas valde pieņēma lēmumu "Par <i>repo</i> kredītu termiņu". Latvijas Bankas valde apstiprināja "Latvijas Bankas organizēto Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju otrreizējā tirgus izsoļu noteikumus".
28. marts	Latvijas Banka pazemināja refinansēšanas likmi no 6% uz 5% gadā.
22. aprīlis	Latvijas Bankas prezidents apstiprināja "Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru sākotnējās izvietošanas noteikumus".
24. aprīlis	Latvijas Bankas valde apstiprināja "Latvijas valsts pirkšanas ar atpārdošanu un pārdošanas ar atpirkšanu (valūtas <i>swap</i> darījumu) izsoļu noteikumus". Latvijas Bankas valde pieņēma lēmumu "Par procentu likmju statistiskajiem pārskatiem". Latvijas Bankas valde apstiprināja "Ārvalstu valūtas pirkšanas un pārdošanas pārskatu".
25. aprīlis	Latvijas Banka pazemināja refinansēšanas likmi no 5% uz 4% gadā.
30. aprīlis	Latvijas Bankas valde apstiprināja "Pārskatu par darījumiem obligāciju otrreizējā tirgū ar Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma 2 gadu obligācijām" un "Pārskatu par Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma obligācijām".

17. jūlijs	Latvijas Bankas padome apstiprināja "Ieteikumus kredītiestāžu iekšējās kontroles sistēmas izveidošanai".
24. jūlijs	Latvijas Bankas valde pieņēma lēmumu "Par <i>repo</i> kredītu termiņu".
21. augusts	Latvijas Bankas valde apstiprināja "Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru uzskaites noteikumus".
2. oktobris	Latvijas Bankas valde apstiprināja "Noteikumus Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru pārdošanas ar atpirkšanu (<i>repo</i>) izsolēm Latvijas Bankā".
20. novembris	Latvijas Bankas valde apstiprināja "Noteikumus Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru pirkšanas ar atpārdošanu (<i>reverse repo</i>) izsolēm Latvijas Bankā". Latvijas Bankas valde pieņēma lēmumu "Par grozījumiem "Noteikumos Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru pārdošanas ar atpirkšanu (<i>repo</i>) izsolēm Latvijas Bankā"".
4. decembris	Latvijas Bankas valde apstiprināja "Latvijas Bankas organizēto Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru otrreizējā tirgus izsoļu noteikumus".

KREDĪTIESTĀŽU UZRAUDZĪBA

KREDĪTIESTĀŽU SISTĒMA

Pārskata gada beigās Latvijas Republikā darbojās 37 licencētas kredītiestādes, t.sk. 31 banka, 5 krājaizdevu sabiedrības un *Société Générale* (Francija) Rīgas nodaļa, kā arī *Dresdner Bank* (Vācija) pārstāvniecība.

1997. gadā Latvijas Banka izsniedza vienu licenci kooperatīvajai sabiedrībai "Skolu krājaizdevu sabiedrība".

Latvijas Banka atsauc licences banku operāciju (darījumu) veikšanai divām bankām – Latvijas komercbankai a/s "Sakaru banka" un akciju komercbankai "Latvijas privātbanka".

Latvijas valsts bija vienīgā a/s "Latvijas hipotēku un zemes banka" īpašniece. Pārskata gadā turpinājās a/s "Latvijas Unibanka" un a/s "Latvijas Krājbanka" privatizācija. A/s "Latvijas Unibanka" valstij piederošās akcijas 1997. gadā pārdotas globālo depozitāro sertifikātu (*Global Depository Receipt*) programmas ietvaros un ar Rīgas Fondu biržas starpniecību. Tā rezultātā valsts īpašuma daļa a/s "Latvijas Unibanka" samazinājās no 33.3% gada sākumā līdz 7.6% gada beigās. Pārskata gada februārī a/s akciju komercbanka "Rīgas apvienotā Baltijas banka" pievienojās a/s "Latvijas Krājbanka", un tas valsts īpašuma daļu bankas pamatkapitālā samazināja līdz 74.5%. 1997. gada maijā un jūnijā a/s "Latvijas Krājbanka" akcijas pārdotas publiskajā piedāvājumā par privatizācijas sertifikātiem. Pēc šīs pārdošanas rezultātu apstiprināšanas septembrī valsts īpašuma daļa samazinājās līdz 52.8%. 1997. gada oktobrī notika jauns a/s "Latvijas Krājbanka" akciju laidiena, kura ietvaros valsts aizstāja bankas subordinētajā kapitālā ieguldītos līdzekļus ar bankas akcijām. Tādējādi valsts īpašuma daļa bankas pamatkapitālā palielinājās līdz 54.3%.

BANKU SEKTORA ATTĪSTĪBA

1997. gadā Latvijas banku sektorā bija vērojama attīstība un virzība uz stabilitāti – nostiprinājās banku kapitāla bāze, uzlabojās aktīvu kvalitāte, pieauga banku pelnītspēja un kreditoru uzticība bankām.

Kredītiestāžu kopējais apmaksātais pamatkapitāls pārskata gada beigās sasniedza 154.4 milj. latu, palielinoties par 33.7%. Atļauju palielināt pamatkapitālu 1997. gadā saņēma 19 banku.

Kredītiestāžu kopējais kapitāls un rezerves pārskata gadā pieauga no 148.7 milj. latu līdz 219.6 milj. latu jeb par 47.7%. Kredītiestāžu kopējā peļņa saskaņā ar neauditētiem finanšu pārskatiem 1997. gadā bija 46.0 milj. latu (par 51.9% vairāk nekā 1996. gadā). Ievērojami palielinājās banku sektora darbības efektivitāte: ir sasniegta 3.3% atdeve no aktīviem un 24.9% atdeve no kapitāla un rezervēm. Peļņas galvenais avots bija komisijas nauda par uzticības (trasta) operācijām, naudas maksājumu veikšanu, valūtas maiņas u.c. banku operācijām, procentu ienākumi par parāda vērtspapīriem un izsniegtiem kredītiem. Šo ieņēmumu īpatsvars kredītiestāžu ieņēmumu kopsummā bija attiecīgi 23.7%, 19.6% un 19.5%.

Uzņēmumu, privātpersonu un valdības noguldījumu apjoms kredītiestādēs pārskata gada beigās sasniedza 1 080.4 milj. latu (par 57.5% vairāk nekā 1996. gada beigās). Šo pieaugumu pārsvarā sekmēja privātzņēmumu līdzekļu (pieaugums par 245.7 milj. latu) un privātpersonu līdzekļu (pieaugums par 79.5 milj. latu) piesaiste. Noguldījumu termiņstruktūra pārskata gadā būtiski nemainījās. Pārskata gada beigās 82.5% noguldījumu Latvijas kredītiestādēs

bija pieprasījuma noguldījumi. Lai kompensētu ilgtermiņa resursu trūkumu, vairākas bankas piesaistīja ārvalstu banku kredītresursus.

Kredītiestāžu aktīvu apjoms 1997. gadā palielinājās 1.5 reizes, sasniedzot 1 690.7 milj. latu. Aktīvos diezgan liels bija prasību pret OECD dalībvalstu kredītiestādēm (17.7%), kā arī Latvijas un citu valstu valdību vērtspapīru (17.7%) īpatsvars. Tas nodrošināja samērā augstu banku likviditāti un zemu aktīvu kopējo kredītrisku.

Uzņēmumiem, privātpersonām un valdībai izsniegto kredītu atlikums pārskata gadā pieauga 1.7 reizes un gada beigās sasniedza 501.6 milj. latu. Tādējādi pieauga arī šo kredītu īpatsvars kredītiestāžu aktīvos (no 25.3% līdz 29.7%). Kreditēšanas pieaugumu sekmēja gan ekonomiskās situācijas uzlabošanās valstī, gan Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju diskonta likmju krišanās. Galvenokārt kredītiestādes kreditēja uzņēmumu apgrozāmo līdzekļu palielināšanu (40.7% no kredītportfeļa). Kredīti pamatlīdzekļu iegādei un ieguldījumu projektu finansēšanai sasniedza 28.0% no kredītportfeļa. Sāka attīstīties arī finanšu noma un hipotekārā kreditēšana.

Ievērojami mainījies arī kredītiestāžu aizdevumu termiņstruktūra. 1996. gada beigās kredītportfelī 34.0% bija kredīti ar termiņu, kas pārsniedz 1 gadu, bet 1997. gada beigās šādu kredītu daļa bija 43.4%. Pārskata gadā kredītu ar termiņu, kas pārsniedz 1 gadu, atlikumu apjoms pieauga 2.4 reizes, savukārt īstermiņa kredītu (t.sk. kredītu uz pieprasījumu) atlikuma apjoms – 1.5 reizes. Šīs pārmaiņas liecina par banku pakāpenisku pāreju no īstermiņa aizdevumu izsniegšanas tirdzniecībai uz ražojošā un pakalpojumu sektora kreditēšanu.

1997. gadā uzlabojās kredītiestāžu izsniegto kredītu kvalitāte, jo tās daudz piesardzīgāk novērtēja aizdevumu piešķiršanas iespējas. 86.6% izsniegto kredītu novērtēti kā standarta, bet 9.8% – kā ienākumus nenesošie kredīti¹, kas pārsvarā ir iepriekšējos gados izsniegtie un vēl nenorakstītie kredīti. Savukārt 1996. gada beigās šie rādītāji bija attiecīgi 72.0% un 20.4%. Speciālo uzkrājumu kopsumma gada laikā samazinājās no 15.5% līdz 7.4% no kredītportfeļa. Ienākumus nenesošie kredīti gandrīz pilnīgi bija nodrošināti ar uzkrājumiem, un attīstīto valstu banku pieredze liecina, ka tikai samērā neliela šo kredītu daļa var radīt problēmas kredītiestādei.

KREDĪTIESTĀŽU DARBĪBAS PĀRBAUDES

1997. gadā Latvijas Bankas speciālisti veica 148 pārbaudes kredītiestādēs, t.sk. bankās – 140. Tāpat kā iepriekšējos gados pārbaudītāji lielu uzmanību pievērsa kredītu un citu riska aktīvu novērtēšanai. Aizdevumu novērtēšanas galvenie kritēriji bija aizņēmēja finansiālais stāvoklis, tā saimnieciskais potenciāls un parādsaistību izpildes savlaicīgums. Ņemot vērā banku aktivitāti Latvijas un ārvalstu vērtspapīru tirgū, lielāka uzmanība pārskata gadā pievērsa banku vērtspapīru portfeļa riska novērtējumam.

Pārskata gadā turpināja attīstīties uzticības (trasta) operācijas, tirdzniecība ar valūtu, nākotnes līgumiem un citiem finanšu instrumentiem. Ņemot vērā jaunu banku pakalpojumu attīstību un aktīvu pieaugumu, liela uzmanība pārbaudēs pievērsa arī banku darbības risku pārvaldīšanas politikai un procedūru esamībai bankās un to efektivitātei un izpildei.

To banku skaits, kurām bija aizliegts piesaistīt privātpersonu noguldījumus, 1997. gadā samazinājās no 19 līdz 12. Latvijas Banka turpināja šo banku pastiprinātu uzraudzību, un papildus Latvijas Bankas speciālistu veiktajām pārbaudēm Latvijas Bankas uzdevumā pārbaudes tajās veica auditorfirmas *Arthur Andersen*, *Coopers & Lybrand*, *Deloitte & Touche*,

¹ Ienākumus nenesošie kredīti (*non-performing loans*) – kredīti, kas klasificēti kā zemstandarta, šaubīgi, zaudēti.

KPMG un *Price Waterhouse*, kuras atbilstoši Starptautiskajiem revīzijas standartiem novērtēja banku 1997. gada pirmā pusgada finanšu pārskatus.

KREDĪTIESTĀŽU DARBĪBAS NOTEIKUMI

Latvijas Banka īpašu uzmanību pievērša kredītiestāžu iekšējās kontroles sistēmu efektivitātei, lai saglabātu esošos banku sektora sasniegumus un nodrošinātu tā stabilu attīstību turpmāk. Latvijas Banka 1997. gada jūlijā noteica, ka katrā kredītiestādē jāizveido un jādokumentē atbilstoša un efektīva iekšējās kontroles sistēma. Šī prasība kredītiestādēm jāizpilda līdz 1998. gada 1. aprīlim. Latvijas Bankas padome apstiprināja "Ieteikumus kredītiestāžu iekšējās kontroles sistēmas izveidošanai", kuri balstās uz attīstīto valstu banku un to uzraudzības iestāžu pieredzi šajā jomā.

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

STARPTAUTISKĀS FINANSU ORGANIZĀCIJAS

Latvija kā dalībvalsts 1997. gadā turpināja darboties SVF, Starptautiskajā rekonstrukcijas un attīstības bankā, Starptautiskajā attīstības asociācijā un Starptautiskajā finanšu korporācijā, kā arī Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankā. Latvijas Banka turpināja līdzdalību Starptautisko norēķinu bankā.

Pēc Latvijas valdības ekonomiskās politikas memoranda izstrādāšanas 1997. gada 10. oktobrī tika noslēgta Latvijas un SVF vienošanās par resursu rezervi (33 milj. XDR) valdības ekonomiskās politikas atbalstam 1997.–1999. gadā. Vienošanās ir spēkā līdz 1999. gada 9. aprīlim, taču pārskata gadā šī aizņemšanās iespēja netika izmantota.

Latvijas kvota SVF ir 91.5 milj. XDR, kas veido 0.06% no SVF finanšu resursiem.

SADARBĪBA AR ĀRVALSTU CENTRĀLAJĀM BANKĀM

Pārskata gadā turpinājās Latvijas Bankas sadarbība, kā arī pieredzes un informācijas apmaiņa ar citu valstu centrālajām bankām.

Latvijas Bankas darbinieki 1997. gadā pieredzes apmaiņas nolūkos ieradās Čehijas, Slovākijas, Ungārijas un Vācijas centrālajā bankā. Latvijas Banku darba vizītē apmeklēja Ukrainas Nacionālās bankas pārstāvji.

1997. gada maijā Latvijas Banka organizēja Baltijas valstu centrālo banku semināru "Droša nauda šodien un rīt" Jūrmalā.

1997. gada jūnijā Latvijas Bankas pārstāvji piedalījās ceturtajā Baltijas valstu centrālo banku darbinieku pieredzes apmaiņas seminārā Igaunijā, kur tika apspriesti centrālo banku stratēģijas un organizācijas, kā arī monetārās politikas un kredītiestāžu uzraudzības jautājumi.

TEHNISKĀ PALĪDZĪBA

Latvijas Banka pārskata gadā turpināja saņemt tehnisko palīdzību no starptautiskajām finanšu organizācijām un ārvalstu centrālajām bankām.

Latvijas Bankai sniegtā tehniskā palīdzība 1997. gadā atšķirībā no iepriekšējiem gadiem bija koncentrēta galvenokārt uz konkrētu projektu īstenošanu. 1997. gada vidū darbu Latvijas Bankā beidza 3 pastāvīgie konsultanti, kurus finansēja ES PHARE programma, SVF un ASV Starptautiskās attīstības aģentūra.

Ar ES PHARE programmas finansiālu atbalstu pārskata gadā turpināts speciālo auditorpārbažu projekts Latvijas bankās, kā arī īstenots starpbanku norēķinu sistēmas pilnveidošanas projekta pirmais posms.

Latvijas Banka turpināja saņemt regulāru Vācijas centrālās bankas tehnisko palīdzību. Tehniskās palīdzības programmu ietvaros Latvijas Bankas darbinieki piedalījās vairākos SVF institūta un Apvienotā Vīnes institūtaursos, kā arī Anglijas, ASV, Austrijas, Francijas, Itālijas, Šveices un Vācijas centrālās bankas rīkotajos semināros.

Izmantojot Ziemeļvalstu Ministru padomes piešķirtās stipendijas, četri Latvijas Bankas darbinieki 1997. gadā stažējās Dānijas, Norvēģijas, Somijas un Zviedrijas centrālajā bankā un valsts iestādēs.

Latvijas Bankas pārstāvji piedalījās Starptautisko norēķinu bankas rīkotajās regulārajās apspriedēs par tehniskās palīdzības plānošanu un koordinēšanu.

PIEDALĪŠANĀS LATVIJAS STARPTAUTISKO LĪGUMSAISTĪBU IZPILDĒ UN LĪGUMSAGATAVOŠANĀ

Izpildot saistības, ko paredz Asociācijas līgums starp Latvijas Republiku un Eiropas Savienību (Eiropas līgums), Latvijas Banka pārskata periodā atbilstoši ES direktīvu prasībām pilnveidoja normatīvos noteikumus, kas regulē Latvijas kredītiestāžu darbību. Latvijas Bankas pārstāvji turpināja piedalīties darba grupās, kas izstrādāja likumprojektu "Par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu" (likums pieņemts 1997. gada decembrī) un "Fizisko personu noguldījumu garantiju likuma" projektu.

Latvijas Banka piedalījās "Nacionālās programmas Latvijas integrācijai Eiropas Savienībā" sagatavošanā un "Pievienošanās partnerības" dokumenta, kā arī "Vidēja termiņa ekonomiskās politikas (pievienošanās ES stratēģijas kontekstā)" izstrādē. Latvijas Bankas pārstāvji deleģēti darbam kopīgajās Latvijas un ES Ekonomisko un finanšu jautājumu un Finanšu pakalpojumu darba grupā.

SADARBĪBA STARPTAUTISKĀS STATISTIKAS JOMĀ

Lai finanšu tirgu dalībniekiem radītu līdzvērtīgu informācijas iegūšanas iespēju dažādās valstīs, SVF 1996. gadā sagatavoja Speciālo datu izplatīšanas standartu (*Special Data Dissemination Standard*). Latvijas Banka kopā ar Centrālo statistikas pārvaldi un Finanšu ministriju pārskata gadā sagatavoja finanšu, reālo, ārējo un fiskālo sektoru raksturojošo statistikas datu un šo datu publicēšanas aprakstus (*metadata*). Sākot ar 1997. gada 18. decembri, datu apraksti pieejami SVF aprakstu bāzē. Latvijas Banka operatīvi un SVF noteiktajā laikā jebkuram finanšu tirgus dalībniekam sniedz informāciju par Latvijas Bankas un banku sistēmas monetārajiem rādītājiem, Latvijas ārējām rezervēm, valūtu kursiem, procentu likmēm savā *Internet WWW* lappusē (/images/img_lb).

LATVIJAS BANKAS VALDES ZIŅOJUMS

LATVIJAS BANKAS UZDEVUMI

Latvijas Banka saskaņā ar Latvijas Republikas likumu "Par Latvijas Banku" veica šādus uzdevumus:

- noteica un īstenoja monetāro politiku, lai nodrošinātu cenu stabilitāti valstī;
- noteica valūtu maiņas politiku;
- emitēja nacionālo valūtu;
- organizēja un nodrošināja norēķinu un maksājumu sistēmas darbību valstī;
- veica kredītiestāžu uzraudzību, lai nodrošinātu banku sistēmas drošumu, stabilitāti un attīstību;
- izsniedza kredītiestādēm licences (atļaujas) banku operāciju (darījumu) veikšanai, kā arī licences ārvalstu valūtu pirkšanai un pārdošanai;
- vāca, apstrādāja un publicēja finanšu statistikas datus, kuri raksturoja banku sistēmas un makroekonomiskās vides attīstību;
- pārvaldīja ārējos aktīvus;
- darbojās kā valdības finanšu aģents.

LATVIJAS BANKAS DARBĪBAS FINANSIĀLIE REZULTĀTI

Latvijas Bankas darbības 1997. gada peļņa bija 7 820 tūkst. latu (1996. gadā – 6 923 tūkst. latu).

Ieņēmumu lielāko daļu radīja sekmīgā un efektīvā zelta un ārvalstu konvertējamo valūtu rezervju ieguldīšana drošos un ienesīgos finanšu instrumentos.

Latvijas Bankas procentu ienākumi no valdības vērtspapīriem un procentu ienākumi par valdības ārvalstu aizņēmumu apkalpošanu 1997. gadā samazinājās līdz 3 322 tūkst. latu (1996. gadā – 4 170 tūkst. latu). Latvijas Bankas izdevumi par valdības noguldījumiem bija 2 726 tūkst. latu (1996. gadā – 2 971 tūkst. latu).

Procentu ienākumi par aizdevumiem bankām bija 204 tūkst. latu (1996. gadā – 575 tūkst. latu).

LATVIJAS BANKAS PEĻŅAS SADALE

Latvijas Republikas likuma "Par Latvijas Banku" 18. pants nosaka pamatkapitāla, bet 19. pants – rezerves kapitāla maksimālo līmeni. Likumā "Par Latvijas Banku" 1997. gadā veikti grozījumi, palielinot Latvijas Bankas pamatkapitālu līdz 25 milj. latu un attiecīgi arī rezerves kapitāla maksimālo līmeni. Tāpēc no Latvijas Bankas 1997. gada peļņas palielināms tās pamatkapitāls par 1 955 tūkst. latu un rezerves kapitāls par 782 tūkst. latu. Saskaņā ar minētā likuma 20. pantu palielināms Latvijas Bankas rīcības kapitāls. Tajā no 1997. gada peļņas ieskaitāmi 5 083 tūkst. latu.

LATVIJAS BANKAS ĀRĒJĀS REZERVES

Latvijas Bankas ārējās rezerves ietver zelta krājumus, ārvalstu konvertējamās valūtas (sk. 2. skaidrojumu), XDR. Ārējās rezerves 1997. gada beigās sasniedza 484.2 milj. latu (1996. gada beigās – 429.5 milj. latu).

Latvijas Banka ārējās rezerves pārvaldīja saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajām vadlīnijām. Latvijas Bankas ārvalstu valūtas rezervju ieguldīšanas stratēģija balstīta uz šādiem principiem: rezervju vērtības saglabāšana, rezervju likviditāte un peļņas iegūšana.

Ārvalstu valūtas rezerves Latvijas Banka iegulda drošos un likvīdos instrumentos pasaules finanšu institūcijās. Latvijas Banka ārvalstu valūtas rezerves var ieguldīt Starptautiskās rekonstrukcijas un attīstības bankas, Starptautisko norēķinu bankas, Eiropas Investīciju bankas, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas, Ziemeļvalstu investīciju bankas un citu starptautisko organizāciju kontos un termiņnoguldījumos. Latvijas Banka ārvalstu valūtas rezerves var ieguldīt arī ASV, Vācijas, Japānas, Lielbritānijas, Francijas, Zviedrijas, Dānijas, Nīderlandes un Kanādas valsts, valsts aģentūru un banku emitētos vērtspapīros. Ārvalstu valūtas rezerves aizliegts ieguldīt jebkura veida akcijās. (Aizliegums nav attiecināms uz ilgtermiņa ieguldījumu Starptautisko norēķinu bankā.) Starptautisko institūciju un valsts aģentūru finanšu instrumentos tāpat kā banku finanšu instrumentos var ieguldīt ne vairāk kā 20% no pārvaldāmo ārvalstu valūtas rezervju apjoma.

Ieguldījumus atļauts veikt ASV dolāros, Vācijas markās, Japānas jenās, Lielbritānijas sterliņu mārciņās, Francijas frankos, Zviedrijas kronās, Dānijas kronās, Nīderlandes guldeņos, Šveices frankos, Kanādas dolāros, XDR un XEU. Ieguldījumu valūtu proporcija ir līdzīga valūtu attiecībai XDR valūtu grozā. Lai ierobežotu novirzes no šīs attiecības, Latvijas Banka izmanto nākotnes līgumus.

Latvijas Banka izmantoja trīs rezervju pārvaldītāju pakalpojumus Ņujorkā un Londonā, lai pārvaldītu daļu ārvalstu valūtas rezervju. Mērķis un darbības nosacījumi ir vienādi gan šiem rezervju pārvaldītājiem, gan Latvijas Bankas ārvalstu rezervju portfeļa vadītājiem.

Latvijas Bankas padomes apstiprinātās Latvijas Bankas zelta rezervju noguldīšanas vadlīnijas nosaka zelta rezervju noguldīšanas apjomu un termiņa ierobežojumus.

Lai varētu sekot notikumiem pasaules finanšu tirgos un iegūt kvalitatīvu un daudzveidīgu informāciju, 1997. gadā iegādāta Datastream sistēma, paplašināta un kvalitatīvi uzlabota esošo (*Reuters, Bloomberg, Telerate*) sistēmu funkcionēšana. Attīstīta un uzlabota Valūtas operāciju pārvaldes informācijas sistēma, kas aptver visu ar ārvalstu valūtām saistīto darījumu un maksājumu ievadīšanu datu bāzē, elektronisku datu plūsmu, daļēji automātisku SWIFT ziņojumu nosūtīšanu. Pilnveidots ārējo rezervju portfeļu peļņas indeksu un procentu likmju riska indeksu aprēķins.

Investīciju komiteja katru nedēļu pārlūko un pilnveido Latvijas Bankas ārējo rezervju ieguldīšanas taktiku. Šīs komitejas darbā piedalās Latvijas Bankas valdes priekšsēdētājs, Valūtas operāciju pārvaldes vadītājs un šīs pārvaldes Analīzes daļas vadītājs, Riska kontroles daļas vadītājs, Darījumu un investīciju daļas vadītājs, ārvalstu rezervju portfeļa vadītāji un dīleri.

LATVIJAS BANKAS FINANSU INSTRUMENTI

Latvijas Bankas monetārās politikas īstenošanas finanšu instrumentu klāsts un lietojums atbilst tirgus ekonomikas apstākļiem un gaidāmajam Eiropas Centrālās bankas monetārās politikas īstenošanas veidam.

Latvijas Banka nosaka refinansēšanas likmi, kas kalpo par atskaites punktu visai Latvijas finanšu sistēmai. Sakarā ar gada inflācijas, valsts parādzīmju diskonta likmju un starpbanku tirgus procentu likmju samazināšanos Latvijas Banka 1997. gadā pakāpeniski samazināja refinansēšanas likmi no 9.5% līdz 4.0% gadā.

Lai efektīvāk īstenotu monetāro politiku un attīstītu naudas tirgu, 1997. gada jūlijā Latvijas Banka uzsāka latu pirkšanas ar atpārdošanu un pārdošanas ar atpirkšanu jeb valūtas mijmaiņas (*swap*) darījumu izsoles. Bankām radās iespēja uz laiku aizņemt līdžekļus latos, neveicot valūtas konvertēšanu un mazinot valūtas kursa risku. Banku interese par šo instrumentu bija visai liela, un kopumā jūlijā–decembrī tika veikti darījumi 22.3 milj. latu apjomā (termiņš – 91 diena, vidējā svērtā procentu likme – 5.2%).

Lai stimulētu ilgāka termiņa resursu pieejamību, Latvijas Banka pārskata gadā pagarināja *repo* izsolēs pārdoto valsts parādzīmju atpirkšanas termiņu. 1997. gada aprīlī Latvijas Banka šo termiņu pagarināja no 7 uz 28 dienām, bet, sākot ar 1997. gada augustu, noteikti trīs valsts parādzīmju atpirkšanas termiņi – 7, 28 un 91 diena.

Latvijas Banka 1997. gadā pilnveidoja Latvijas valsts iekšējā īstermiņa aizņēmuma vērtspapīru pārdošanas ar atpirkšanu (*repo*) un pirkšanas ar atpārdošanu (*reverse repo*) izsoļu noteikumus. *Reverse repo* izsoļu organizēšana pārskata gadā nebija nepieciešama.

Nozīmīga ir arī lombarda kredītu likme, kas nosaka augšējo procentu likmju robežu starpbanku tirgū. Latvijas Banka izsniedza pieprasījuma un automātiskos lombarda kredītus, ņemot no bankām pieņemot valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmes. Pieprasījuma lombarda kredītu izsniedz uz noteiktu termiņu, bet ne ilgāk kā uz 14 dienām pēc kārtas saskaņā ar noslēgto vienošanos uz bankas kredīta pieprasījuma pamata. Automātisko lombarda kredītu Latvijas Banka izsniedz uz vienu dienu bankas korespondentkonta debeta atlikuma apjomā.

Latvijas Bankas banku sektoram izsniegto kredītu atlikums samazinājās no 10.0 milj. latu gada sākumā līdz 7.6 milj. latu gada beigās.

Bankām bija iespēja veikt termiņnoguldījumus Latvijas Bankā.

Latvijas Banka un tās licencētās bankas bezskaidras naudas veidā pirka un pārdeva ārvalstu konvertējamo valūtu par latiem, savstarpējos maksājumus veicot divu darba dienu laikā vai, pusēm savstarpēji vienojoties, īsākā termiņā. Latvijas Banka no bankām 1997. gadā neto nopirka 97.6 milj. ASV dolāru, t.sk. 19.4 milj. ASV dolāru – valūtas mijmaiņas darījumu ietvaros (1996. gadā neto nopirktais apjoms – 148.5 milj. ASV dolāru).

Rezervju norma bija 8% apmērā no attiecīgās bankas piesaistīto līdzekļu vidējiem atlikumiem (neatkarīgi no valūtas veida un atmaksas termiņa un neieskaitot saistības pret iekšzemes kredītiestādēm, Valsts kases konsolidētā konta līdzekļu atlikumu, subordinēto kapitālu un Latvijas banku ārvalstīs atvērto filiāļu piesaistītos līdzekļus). 1997. gada 1. aprīlī stājās spēkā grozījumi "Kredītiestādes rezervju prasību aprēķināšanas kārtībā", saskaņā ar kuriem rezervju prasībām vairs netika pakļautas banku saistības pret ārvalstu kredītiestādēm. Rezervju prasību faktisko izpildi veidoja kredītiestādes korespondentkonta Latvijas Bankā un kases (latos) vidējie atlikumi (skaidrās naudas īpatsvars nedrīkstēja pārsniegt 50%). Skaidrās naudas īpatsvars rezervju prasību izpildē nedaudz palielinājās (no 30.7% gada sākumā līdz 31.4% gada beigās).

Banku virsrezervju apjoms svārstījās robežās starp 5.7 milj. latu (8.7% no rezervju

prasībām) novembrī un 17.3 milj. latu (27.2%) augustā. Bankas aizvien efektīvāk pārvaldīja savu likviditāti. Pirmajā pusgadā virsrezervju lielums divām trešdaļām banku pārsniedza 5% no rezervju prasībām, bet gada pēdējos mēnešos – vairs tikai vienai piektdaļai banku.

Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru izvietojumu saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 1997. gada 9. aprīļa rīkojumu Nr. 163 "Par pilnvaru Latvijas Bankai" un Finanšu ministrijas 1997. gada 11. aprīļa rīkojumu Nr. 285 "Par Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma īstermiņa, vidēja un ilgtermiņa vērtspapīriem" un "Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru izlaišanas noteikumiem" veic Latvijas Banka izsoles veidā. Izsoles organizē izsoles komisija, ko izveido Latvijas Banka un Finanšu ministrija. Par izsoles dalībnieku var kļūt jebkura Latvijas Republikā licencēta banka vai ārvalstu bankas nodaļa, kā arī ārvalstu banka vai cita starptautiska finanšu iestāde, kurai Latvijas Bankā ir atvērts korespondentkonts norēķiniem latos.

Lai efektīvāk īstenotu Latvijas Bankas monetāro politiku, Latvijas Banka piedalījās valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru otrreizējā tirgū. Latvijas Bankas darījumu apjoms šajā tirgū 1997. gadā bija 89.7 milj. latu (par 21.4% mazāks nekā 1996. gadā).

Valdība, īstenojot stingru fiskālo politiku, savus brīvos līdzekļus noguldīja Latvijas Bankā. Lai mazinātu valdības noguldījuma ietekmi uz naudas piedāvājumu, Latvijas Banka papildināja savu valdības vērtspapīru portfeli.

Latvijas banku sistēmas monetāros rādītājus Latvijas un starptautiskajai auditorijai sniedza Latvijas Bankas periodiskie izdevumi. Arvien plašāka informācija par Latvijas Banku kļuva pieejama Internet lietotājiem.

Lai koordinētu un saskaņotu ar maksājumu un norēķinu sistēmām saistītus jautājumus, 1997. gada aprīlī izveidota Latvijas starpbanku maksājumu sistēmas konsultatīvā padome, kurā piedalās Latvijas Bankas un 12 lielāko banku pārstāvji.

SKAIDRAS NAUDAS APGROZĪBA

Latvijas Bankai vienīgajai valstī ir nacionālās valūtas emisijas tiesības. Apgrozībā bija piecu, desmit, divdesmit, piecdesmit un simt latu papīra naudas zīmes un latu un santīmu monētas. Skaidrā nauda banku sistēmā nonāca caur piecām Latvijas Bankas filiālēm Rīgā, Liepājā, Daugavpilī, Rēzeknē un Valmierā. Lai nodrošinātu Latvijas Bankas naudas zīmju un Latvijas Bankas elektroniskās informācijas saglabāšanu, apstrādi un drošību atbilstoši pasaules valstu centrālo banku standartiem, turpinājās Rīgas filiāles jaunceļamās ēkas projektēšanas darbi.

No banku sistēmas saņemtās skaidrās naudas nolietotības pakāpi un īstumu pārbaudīja Latvijas Bankas Rīgas filiāle. Pārskata gada laikā apstrādātās naudas apjoms (430.2 milj. latu, t.sk. iznīcināto banknošu kopējā vērtība – 94.3 milj. latu) 1.3 reizes pārsniedza apgrozībā esošo skaidrās naudas daudzumu. Banku sistēmā nokļuva tikai kvalitatīva nauda. Pārskata gadā no apgrozības izņemto viltojumu apjoms nedaudz pārsniedza 12 tūkst. latu, liecinot, ka Latvijas nauda ar tās pretviltošanas elementiem ir drošs maksāšanas līdzeklis.

Starptautisko monētu programmu ietvaros Latvijas Banka 1997. gadā laida apgrozībā apdraudētajai faunai veltītu sudraba monētu "Grieze" (Ls 10; apgrozībā no 07.05.1997.), mazo zelta monētu "Gafelšoneris "Julia Maria"" (Ls 10; apgrozībā no 09.07.1997.) un kuģniecības vēsturei veltītu zelta monētu "Fregate "Gekrönte Ehrendt"" (Ls 20; apgrozībā no 24.09.1997.). Rīgas 800 gadu jubilejai veltītās 8 monētu sērijas ietvaros apgrozībā laistas 15. gs. (Ls 10; apgrozībā no 06.01.1997.), 16. gs. (Ls 10; apgrozībā no 01.07.1997.), 17. gs.

(Ls 10; apgrozībā no 01.10.1997.) un 18. gs. (Ls 10; apgrozībā no 12.12.1997.) velītās sudraba monētas, izstrādāts pēdējo divu šīs sērijas monētu dizains. Pasaulē nesot Latvijas vārdu, pārskata periodā ārzemēs pārdoti 16.7 tūkst. monētu. Latvijā pārdoti 8.6 tūkst. monētu.

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRA

Latvijas Bankas padomes sastāvs pārskata gadā nemainījās un 1997. gada beigās bija šāds:

– padomes priekšsēdētājs, Latvijas Bankas prezidents	Einars Repše;
– Latvijas Bankas prezidenta vietnieks	Ilmārs Rimšēvičs;
– padomes locekļi:	Harijs Bušs,
Valentīna Kolotova,
Vita Pilsuma,
Bruno R. Rubess,
Varis Zariņš,
Valentīna Zeile.

Latvijas Republikas Saeima 1997. gada 28. augustā par Latvijas Bankas prezidentu uz sešiem gadiem atkārtoti ievēlēja Einaru Repši.

Latvijas Bankas valde 1997. gada beigās strādāja šādā sastāvā:

– valdes priekšsēdētājs	Ilmārs Rimšēvičs;
– valdes priekšsēdētāja vietniece	Māra Raubiško;
– valdes locekļi:	Helmūts Ancāns,
Roberts L. Grava,
Reinis Jakovļevs,
Antonija Sileniece.

Latvijas Bankas valde veica bankas praktiskā darba operatīvo vadīšanu, īstenoja Latvijas Bankas padomes direktīvas naudas apgrozības un kredītiestāžu uzraudzības jomā, izstrādāja bankas padomes lēmumu projektus. Pārskata gadā notika 52 Latvijas Bankas valdes sēdes, kurās pieņemti 139 lēmumi par kredītiestāžu uzraudzību, 23 lēmumi par monetārās politikas instrumentu lietošanu, 151 lēmums par pārējā bankas praktiskā darba vadīšanu.

Latvijas Bankā 1997. gada beigās strādāja 710 darbinieku.

Pārskata gadā pilnveidota Valūtas operāciju pārvaldes un Kredītiestāžu uzraudzības pārvaldes struktūra.

Latvijas Banku koledža 1996. gada 3. janvārī saņēma Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas licenci augstskolas izveidei. Saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 1997. gada 30. decembra rīkojumu Nr. 675 nodibināta Banku augstskola, kas ir Latvijas Banku koledžas tiesību un pienākumu pārņēmēja.

LATVIJAS BANKAS PERSONĀLA APMĀCĪBA

Pārskata gadā Latvijas Bankas darbinieki paaugstināja profesionālo zināšanu līmeni, piedaloties semināros,ursos un konferencēs Latvijā un ārvalstīs un gūstot jaunāko informāciju monetārās politikas, makroekonomikas un monetārās analīzes, valūtas operāciju, banku uzraudzības un banku grāmatvedības jomās.

Personāla pārvalde 1997. gada maijā veica Latvijas Bankas darbinieku aptauju, lai

noteiktu prioritātes mācību jomā. Saskaņā ar šīs aptaujas rezultātiem un starptautisko pieredzi izstrādāta Latvijas Bankas darbinieku mācību koncepcija. Darbu turpināja Mācību koordinācijas darba grupa.

Lai noteiktu vēlamās sadarbības partnerus turpmākajiem gadiem, apkopota un izvērtēta informācija par centrālās bankas vajadzībām atbilstošiem mācību centriem un pasniedzējiem Latvijā un ārvalstīs.

Pārskata gadā notika semināri speciālistiem par galvenajām centrālās bankas darbības jomām un mācību kurss "Iepazīšanās ar Latvijas Banku".

Latvijas Banka ir sniegusi atbalstu diplomprojektu izstrādāšanā un mācību prakses norisē Rīgas Ekonomikas augstskolas un Erlangenas-Nīrnbergas Universitātes (Vācija) studentiem.

LATVIJAS BANKAS
1997. GADA FINANŠU PĀRSKATI

LATVIJAS BANKAS BILANCE 1997. GADA 31. DECEMBRĪ

(tūkst. latu)

AKTĪVI	Skaid- rojumi ¹	1997	1996
ĀRZEMJU AKTĪVI		562 202	506 904
Zelts	1	43 725	43 746 ²
Speciālās aizņēmuma tiesības		1 201	1 251
Konvertējamās valūtas	2	439 292	384 549
Starptautiskais valūtas fonds	3	72 929	72 929
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	4	1 024	1 024 ³
Pārējie ārzemju aktīvi	5	2 667	2 019
Nekonvertējamās valūtas	6	1 364	1 386
VIETĒJIE KREDĪTI		107 943	74 309
Bankām	7	7 551	9 950
Valdībai	8	59 394	30 575
Valdības vērtspapīri	9	40 998	14 077
Pārējie kredīti	10	—	19 707
CITI AKTĪVI	11	6 991	5 620
PAMATLĪDZEKĻI	12	6 274	6 086
KOPĀ AKTĪVI		683 410	592 919

¹ Sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

² 1996. gada dati ietver zelta krājumu vērtības palielinājumu (2 168 tūkst. latu) pēc zelta vērtības pārrēķināšanas latos saskaņā ar 1997. gadā pieņemto zelta novērtēšanas kārtību (sk. 1. un 18. skaidrojumu).

³ 1996. gada dati ietver Starptautisko norēķinu bankas akciju vērtības, kas izteikta zelta ekvivalentā, palielinājumu (51 tūkst. latu) pēc zelta vērtības pārrēķināšanas latos saskaņā ar 1997. gadā pieņemto zelta novērtēšanas kārtību (sk. 1., 4. un 18. skaidrojumu).

(turpinājums)

(tūkst. latu)

PASĪVI	Skaid- rojumi	1997	1996
ĀRZEMJU PASĪVI		124 622	145 805
Starptautiskais valūtas fonds	13	124 134	145 497
Citi ārzemju pasīvi		6	6
Ārvalstu banku noguldījumi latos		251	67
Nekonvertējamās valūtas	6	231	235
LATI APGROZĪBĀ	14	359 353	282 602
VIETĒJIE NOGULDĪJUMI		152 077	131 653
Banku		80 531	52 780
Valdības		24 702	31 017
Valdības ārzemju aizņēmumi	15	44 780	42 197
Humānās palīdzības konti		207	364
Pārējie noguldījumi		1 857	5 295
CITI PASĪVI	16	2 938	5 350
KAPITĀLS UN REZERVES		44 420	27 509
Pamatkapitāls	17	4 455	2 500
Rezerves kapitāls	17	1 407	625
Rīcības kapitāls	17	18 577	13 494
Pārvērtēšanas konts	18	19 542	10 463 ¹
Eiropas Savienības dāvinājums	19	439	427
KOPĀ PASĪVI		683 410	592 919

¹ 1996. gada dati ietver zelta vērtības palielinājumu (2 219 tūkst. latu) pēc zelta vērtības pārrēķināšanas latos saskaņā ar 1997. gadā pieņemto zelta novērtēšanas kārtību (sk. 1., 4. un 18. skaidrojumu).

LATVIJAS BANKAS 1997. GADA PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINS

(tūkst. latu)

	Skaid- rojumi	1997	1996
PROCENTU IENĀKUMI			
Ārzemju operācijas			
Procenti par noguldījumiem bankās		2 613	2 207
Ienākumi par vērtspapīriem		20 567	16 941
Pārējie ienākumi		30	59
Starptautisko norēķinu bankas akciju dividendes		184	115
KOPĀ par ārzemju operācijām		23 394	19 322
Vietējās operācijas			
Procenti par aizdevumiem bankām		204	575
Procenti par valdības vērtspapīriem		1 398	1 538
Procenti par aizdevumiem valdībai		1 924	2 632
Pārējie ienākumi		32	197
KOPĀ par vietējām operācijām		3 558	4 942
PROCENTU IZDEVUMI			
Ārzemju operācijas			
Procenti par kredītiem		1 198	1 978
Pārējie izdevumi		331	294
KOPĀ par ārzemju operācijām		1 529	2 272
Vietējās operācijas			
Procenti par banku noguldījumiem		24	17
Procenti par valdības noguldījumiem		2 726	2 971
KOPĀ par vietējām operācijām		2 750	2 988
TĪRIE PROCENTU IENĀKUMI		22 673	19 004

(turpinājums)

(tūkst. latu)

	Skaid- rojumi	1997	1996
SPECIĀLIE UZKRĀJUMI	20	2 658	1 142
BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI		622	611
BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI			
Darba algas un pārējie maksājumi personālam		5 473	4 541
Sociālās apdrošināšanas izdevumi		1 500	1 543
Monētu kalšanas izdevumi		109	294
Nolietojums		1 656	1 478
Pārējie bankas darbības izdevumi		4 079	3 694
KOPĀ bankas darbības izdevumi		12 817	11 550
PEĻŅA PIRMS SADALES		7 820	6 923
PEĻŅAS SADALE			
Pamatkapitāls		1 955	—
Rezerves kapitāls		782	—
Rīcības kapitāls		5 083	4 400
Noguldījumu garantijas fonda rezerve		—	500
Valsts budžeta ieņēmumos ieskaitāmais peļņas atlikums		—	2 023

LATVIJAS BANKAS 1997. GADA NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

(tūkst. latu)

	Skaid- rojumi	1997	1996
Neto naudas un tās ekvivalentu ieplūde/ aizplūde (–) pamatdarbības rezultātā	21	–15 841	31 057
Valsts budžeta ieņēmumos ieskaitītais peļņas atlikums		–2 023	–1 500
Pamatlīdzekļu iegāde		–2 148	–3 145
Starptautiskā valūtas fonda kredīta atmaksa		–21 363	–13 666
Naudas un tās ekvivalentu pieaugums/samazinājums (–)	21	–41 375	12 746

LATVIJAS BANKAS VALDE

I. Rimšēvičs

M. Raubiško

H. Ancāns R. L. Grava R. Jakovļevs A. Sileniece

LATVIJAS BANKAS 1997. GADA FINANŠU PĀRSKATU SKAIDROJUMI

PĀRSKATU SAGATAVOŠANAS PRINCIPI

Finanšu pārskati ir sagatavoti saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" un likumu "Par grāmatvedību". Starptautiskie grāmatvedības standarti izmantoti tajos gadījumos, kad tie attiecināmi uz centrālās bankas darbību.

Finanšu pārskati ir sagatavoti saskaņā ar sākotnējās vērtības grāmatvedības pamatprincipiem, kas lietoti, ietverot atsevišķu aktīvu pozīciju pārvērtēšanu, kā minēts skaidrojumos. Galvenās izmantotās grāmatvedības uzskaites metodes ir šādas.

ZELTS

Atgūstot Latvijas Bankas zeltu 1992.–1993. gadā, tas novērtēts, nosakot zelta vērtību 300 ASV dolāru par Trojas unci. Šis vērtējums un vēlāk iegūtie ienākumi un radušies zaudējumi ir ietverti pārvērtēšanas kontā. Lai mazinātu ASV dolāra kursa svārstību pret latu ietekmi uz zelta novērtējumu, 1997. gadā Latvijas Banka pārskatīja zelta novērtēšanas kārtību. 1997. gada 28. aprīlī zelta vērtība (300 ASV dolāru par Trojas unci) tika pārrēķināta latos pēc Latvijas Bankas noteiktā ASV dolāra kursa šajā datumā (1 USD = Ls 0.5850). Tādējādi Latvijas Bankas noteiktā politika ir zelta ilgtermiņa ieguldījumu novērtēšana 175.50 latu par Trojas unci. Zelta krājumu 1996. gada 31. decembra bilances vērtība parādīta atbilstoši.

ĀRVALSTU KONVERTĒJAMĀS VALŪTAS

Ieguldījumi ārvalstu konvertējamās valūtās ir pārvērtēti pēc to tirgus vērtības un pārrēķināti latos pēc Latvijas Bankas noteiktā valūtu kursa gada beigās. Pārvērtēšanas rezultātā iegūtā starpība grāmatota pārvērtēšanas kontā. Tirgus vērtības korekcija grāmatota no pārvērtēšanas konta uz peļņas un zaudējumu aprēķinu pēc ieguldījuma pārdošanas.

LATVIJAS VALDĪBAS VĒRTSPAPĪRI

Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju diskonta summu lineāri amortizē līdz to nominālvērtībai, amortizāciju iekļaujot procentu ienākumos. Amortizācijas periods ilgst no parādzīmju nopirkšanas brīža līdz to termiņa beigām. Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmes bilancē atspoguļotas, to iegādes vērtībai pieskaitot amortizēto diskontu, bet Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma obligācijas – to iegādes vērtībā.

PAMATLĪDZEKĻI

Pamatlīdzekļus uzskaita pēc to iegādes vērtības, no tās atskaitot uzkrāto nolietojumu. Nolietojumu aprēķina pēc lineārās metodes atbilstoši šādām likmēm:

ēkām	– 1–2%;
mēbelēm un biroja iekārtām	– 10%;
transporta līdzekļiem	– 20%;
skaitļošanas iekārtām un informācijas sistēmām	– 20%.

Banknošu izgatavošanas izdevumi ir iekļauti pamatlīdzekļos. Šie izdevumi tiek amortizēti, aptverot banknošu aplēsto izmantošanas periodu – 2 gadus. Monētu kalšanas izdevumi ir iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā tajā gadā, kad tie radušies.

PROCENTU IENĀKUMI UN IZDEVUMI

Procentu ienākumi un izdevumi ir grāmatoti saskaņā ar uzkrāšanas principu.

ĀRVALSTU VALŪTU NOVĒRTĒJUMS

Bilances aktīvi un pasīvi ārvalstu valūtās ir izteikti latos pēc Latvijas Bankas noteiktā ārvalstu valūtu kursa gada beigās. Ienākumi un zaudējumi, kas radušies, pārrēķinot ārvalstu valūtu latos, ir iekļauti pārvērtēšanas kontā.

BILANCES, PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINA UN NAUDAS PLŪSMAS POSTEŅU SKAIDROJUMI

1. ZELTS

Zelta krājumu vērtības pārmaiņas 1997. gadā

	Trojas unces	Tūkst. latu
Zelts 1996. gada 31. decembrī	249 269	43 746
Pārmaiņas zelta noguldīšanas un noguldījumu izņemšanas rezultātā	-126	-21
Zelts 1997. gada 31. decembrī	249 143	43 725

Zelta krājumu vērtība, kas iekļauta Latvijas Bankas bilanci 1996. gada 31. decembrī, ir pārrēķināta, jo 1997. gadā mainīta zelta novērtēšanas kārtība. Tādēļ zelta krājumu vērtība pārsniedz 1996. gada finanšu pārskatos uzrādīto summu par 2 168 tūkst. latu.

2. KONVERTĒJAMĀS VALŪTAS

Latvijas Bankas ārzemju aktīvi konvertējamās ārvalstu valūtās ir ieguldīti galvenokārt ārvalstu bankās un citās finanšu iestādēs naudas noguldījumu un augsti likvidu vērtspapīru veidā.

1997. gada beigās parāda vērtspapīru vērtībā ietverti vērtspapīru iegādes brīdī uzkrātie procentu ienākumi (3 142 tūkst. latu; 1996. gada beigās bija 3 284 tūkst. latu). Pēc parāda vērtspapīru iegādes uzkrātie procentu ienākumi ir iekļauti pārējos aktīvos.

Ārvalstu konvertējamo valūtu rezervju sastāvs 1997. gada beigās, pārrēķinot latos, bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	1997	1996
Īstermiņa noguldījumi ārvalstu bankās un citās finanšu iestādēs	27 373	41 050
Valdību īstermiņa vērtspapīri	122 286	90 876
Banku īstermiņa vērtspapīri	24 121	5 151
Citu finanšu iestāžu īstermiņa vērtspapīri	24 571	—
Valdību ilgtermiņa vērtspapīri	219 979	233 331
Banku ilgtermiņa vērtspapīri	11 066	9 676
Citu finanšu iestāžu ilgtermiņa vērtspapīri	8 512	3 134
Ārvalstu valūta kasē	1 384	1 331
Kopā	439 292	384 549

Latvijas Bankas ārvalstu konvertējamo valūtu rezervju sadalījums pa valūtām 1997. gada 31. decembrī bija šāds.

	(%)	
	1997	1996
ASV dolāri	48	40
Vācijas markas	24	20
Lielbritānijas sterliņu mārciņas	14	12
Japānas jenas	6	16
Francijas franki	5	11
Pārējās ārvalstu valūtas	3	1
Kopā	100	100

Valūtu proporcija ārvalstu konvertējamā valūtā esošajos ārzemju aktīvos ir līdzīga valūtu attiecībai XDR valūtu grozā. Lai ierobežotu novirzes no šīs valūtu attiecības, Latvijas Banka izmanto ārvalstu valūtu pirkšanas un pārdošanas nākotnes līgumus.

3. STARPTAUTISKAIS VALŪTAS FONDS

Latvijas dalībmaksa Starptautiskajā valūtas fondā (SVF), kura nodrošināta ar Latvijas valdības parādzīmi, ir izteikta XDR un atspoguļota bilances aktīvos. Bilances pasīvos attiecīgi uzrādīti SVF Latvijas nacionālās valūtas turējumi (sk. 13. skaidrojumu). Latvijas kvota SVF ir 91 500 tūkst. XDR.

4. STARPTAUTISKO NORĒĶINU BANKAS AKCIJAS

Starptautisko norēķinu bankā Latvijas Bankai pieder 1 000 akciju. Akcijas ir izteiktas zelta ekvivalentā (5 834 Trojas unces). Ieguldījumu vērtība, kas iekļauta Latvijas Bankas bilancē 1996. gada 31. decembrī, ir pārrēķināta, jo 1997. gadā mainīta zelta novērtēšanas kārtība. Tādēļ ieguldījumu vērtība pārsniedz 1996. gada finanšu pārskatos uzrādīto summu par 51 tūkst. latu.

5. PĀRĒJIE ĀRZEMJU AKTĪVI

Šajā posteņī iekļauti valdības uzdevumā ārvalstu finanšu iestādēs veiktie noguldījumi (2 641 tūkst. latu) un pārējie ārzemju aktīvi (26 tūkst. latu).

6. NEKONVERTĒJAMĀS VALŪTAS

Šajā posteņī atspoguļoti to kontu, kuri bija atvērti 1991. un 1992. gadā norēķinu veikšanai ar NVS valstīm, atlikumi.

7. VIETĒJIE KREDĪTI BANKĀM

Šajā posteņī uzrādīti *repo* kredīti, kas nodrošināti ar Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru ķīlu (6 746 tūkst. latu), ilgtermiņa kredīti, kas izsniegti bankām 1992. gadā (198 tūkst. latu), tie ārvalstu kredīti (513 tūkst. latu), kuri izsniegti bankām tālākai sadalīšanai starp tiešajiem kredītu izmantotājiem, kā arī kredīti, kas izsniegti Eiropas Savienības dāvinājuma ietvaros (94 tūkst. latu).

8. VIETĒJIE KREDĪTI VALDĪBAI

Šajā postenī atspoguļoti ārvalstu kredīti, kurus valdība izmantoja valsts īpašumā esošo uzņēmumu kreditēšanai un valsts ieguldījumu programmu īstenošanai, kā arī Finanšu ministrijas 1997. gadā pārņēmtie to banku izsniegtie G-24 kredīti, kuru licences atsauktas.

9. VALDĪBAS VĒRTSPAPĪRI

Latvijas Banka ir tirgus veidotāja Finanšu ministrijas emitētajiem valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīriem. Latvijas Bankai 1997. gada 31. decembrī piederēja šādi vērtspapīri.

	(tūkst. latu)	
Vērtspapīru sākotnējais termiņš	1997	1996
1 mēneša	250	527
3 mēnešu	3 596	1 021
6 mēnešu	9 975	3 249
12 mēnešu	24 421	9 280
2 gadu	2 756	—
Kopā	40 998	14 077

No šiem vērtspapīriem vērtspapīri ar atlikušo atmaksas termiņu līdz 30 dienām ir 6 214 tūkst. latu, līdz 90 dienām – 8 456 tūkst. latu, līdz 180 dienām – 9 519 tūkst. latu, līdz 360 dienām – 14 053 tūkst. latu un ar atlikušo atmaksas termiņu, kas pārsniedz 360 dienas, – 2 756 tūkst. latu.

10. PĀRĒJIE KREDĪTI

1996. gada finanšu pārskatos šajā postenī iekļautie to banku izsniegtie G-24 kredīti, kuru licences atsauktas, 1997. gada finanšu pārskatos uzrādīti kā vietējie kredīti valdībai (sk. 8. skaidrojumu).

11. CITI AKTĪVI

Šajā postenī ir iekļauti uzkrātie procentu ienākumi (6 482 tūkst. latu), priekšapmaksa pamatlīdzekļu iegādei (266 tūkst. latu) un citi aktīvi (243 tūkst. latu).

12. PAMATLĪDZEKĻI
Pamatlīdzekļu pārmaiņas 1997. gadā

(tūkst. latu)

	Ēkas	Mēbeles un biroja iekārtas	Trans- porta līdzekļi	Pārējie, t.sk. banknotes	Kopā
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība 1996. gada 31. decembrī	1 923	2 359	456	1 348	6 086
Palielinājums	869	909	71	299	2 148
Atsavinātie pamatlīdzekļi	-212	-74	-9	-9	-304
Nolietojums	-10	-755	-202	-689	-1 656
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība 1997. gada 31. decembrī	2 570	2 439	316	949	6 274

13. STARPTAUTISKAIS VALŪTAS FONDS

Saistības pret SVF sastāv no trim atsevišķiem bilances atlikumiem: kredīts, kas saņemts no SVF saskaņā ar resursu rezerves vienošanos (*stand-by arrangement*), Sistēmiskās pārveides fonda kredīts un saistības par valsts dalību SVF (sk. 3. skaidrojumu).

Kredīts resursu rezerves vienošanās ietvaros un Sistēmiskās pārveides fonda kredīts izsniegts Latvijas Republikai, lai sekmētu valdības ekonomikas un finanšu programmas īstenošanu, un atmaksājams pa daļām attiecīgi līdz 1999. gada jūlijam un 2004. gada jūlijam.

1997. gadā šādi mainījās saistības pret SVF.

(tūkst. latu)

	Kredīts re- sursu rez- erves vienoša- nās ietvaros	Sistēmiskās pārveides fonda kredīts	Dalības saistības	Kopā
Atlikums 1996. gada 31. decembrī	35 672	36 586	73 239	145 497
Pārvērtēšana	—	—	-21	-21
Atmaksa	-21 342	—	—	-21 342
Atlikums 1997. gada 31. decembrī	14 330	36 586	73 218	124 134

14. LATI APGROZĪBĀ

1997. gada beigās apgrozībā bija šādas latu (Ls) un santīmu (s) naudas zīmes.

Nominālvērtība	Summa (tūkst. latu)		Skaitis (tūkst.)		Īpatsvars (%)	
	1997	1996	1997	1996	1997	1996
Banknotes						
Ls 100	35 795	19 827	358	198	10.0	7.0
Ls 50	53 787	27 357	1 076	547	15.0	9.7
Ls 20	97 224	73 395	4 861	3 670	27.1	26.0
Ls 10	98 128	84 821	9 813	8 482	27.3	30.1
Ls 5	54 930	59 472	10 986	11 893	15.3	21.1
Kopā	339 864	264 872	—	—	94.7	93.9
Monētas						
Ls 2	5 233	5 018	2 617	2 509	1.5	1.8
Ls 1	6 092	5 467	6 092	5 467	1.7	1.9
50 s	3 415	3 093	6 830	6 187	1.0	1.1
20 s	1 557	1 328	7 785	6 637	0.4	0.5
10 s	996	895	9 959	8 951	0.3	0.3
5 s	708	634	14 169	12 670	0.2	0.2
2 s	493	414	24 645	20 703	0.1	0.2
1 s	451	369	45 070	36 892	0.1	0.1
Kopā	18 945	17 218	—	—	5.3	6.1
Pavisam	358 809	282 090	—	—	100.0	100.0

1997. gada beigās apgrozībā bija arī 10 latu sudraba un 100 latu zelta jubilejas monētas, kā arī apgrozības monētu suvenīrkomplekti kopumā ar 544 tūkst. latu nominālvērtību (1996. gada beigās bija 512 tūkst. latu).

15. VALDĪBAS ĀRZEMJU AIZŅĒMUMI

Šajā postenī atspoguļoti Latvijas valdības saņemtie G-24 kredīti.

16. CITI PASĪVI

Šajā postenī uzkrāti izdevumi (838 tūkst. latu), procentu maksājumi par valdības ārzemju aizņēmumiem (526 tūkst. latu), nodokļu maksājumi (282 tūkst. latu), noguldījumu garantijas fonda rezerve (500 tūkst. latu) un pārējie pasīvi (792 tūkst. latu).

17. PAMATKAPITĀLS, REZERVES UN RĪCĪBAS KAPITĀLS

Likums "Par Latvijas Banku" nosaka pamatkapitāla un rezerves kapitāla lielumu. Likumā par "Latvijas Banku" 1997. gadā veikti grozījumi, palielinot Latvijas Bankas pamatkapitālu (līdz 25 milj. latu) un attiecīgi arī rezerves kapitālu.

Pamatkapitālu veido valsts piešķirtie līdzekļi un ikgadējie Latvijas Bankas peļņas atskaitījumi, kuri nedrīkst būt mazāki par 25% no bankas peļņas. Rezerves kapitālu veido, ik gadu atskaitot no bankas peļņas 10%, līdz tas sasniedz ceturto daļu no pamatkapitāla. Rīcības kapitālu veido bankas peļņas atlikums pēc minēto atskaitījumu izdarīšanas. Peļņas atlikums ieskaitāms pamatkapitālā, līdz tas sasniedz likumā noteikto apjomu. Pēc šī nosacījuma izpildes peļņas atlikums ieskaitāms valsts budžeta ieņēmumos.

1997. gada finanšu pārskatos ir atspoguļots likuma "Par Latvijas Banku" 18., 19. un 20. pantā noteiktais pamatkapitāla, rezerves kapitāla un rīcības kapitāla palielinājums.

18. PĀRVĒRTĒŠANAS KONTS

Pārvērtēšanas konta pārmaiņas 1997. gadā bija šādas.

(tūkst. latu)

	Zelts	Ārvalstu valūtas			Kopā
		Konver- tējamās	Nekonver- tējamās	Ieguldīju- mu tirgus vērtība	
Pārvērtēšanas kots					
1996. gada 31. decembrī					
(pirms pārvērtēšanas)	47 879	-14 467	-25 975	807	8 244
Korekcija	2 168	51	-	-	2 219
Pārvērtēšanas kots					
1996. gada 31. decembrī					
(pēc pārvērtēšanas)	50 047	-14 416	-25 975	807	10 463
Pārmaiņas ieguldījumu					
pārvērtēšanas rezervēs	-	-	-	-2 029	-2 029
Pārvērtēšana	-	8 520	2 588	-	11 108
Pārvērtēšanas kots					
1997. gada 31. decembrī	50 047	-5 896	-23 387	-1 222	19 542

19. EIROPAS SAVIENĪBAS DĀVINĀJUMS

Šajā postenī uzrādīts Eiropas Savienības dāvinājums Latvijas Bankai, kas paredzēts mazu un vidēju uzņēmējdarbību attīstības kreditēšanai.

20. SPECIĀLIE UZKRĀJUMI

1997. gadā Latvijas Banka izveidoja šādus speciālos uzkrājumus.

(tūkst. latu)

	1997	1996
Kredītiem, kas izsniegti bankām, kurām atsaukta licence	–	11
Ar NVS valstīm 1992. gadā veikto norēķinu zaudējumu segšanai	2 658	1 131
Kopā	2 658	1 142

21. NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

(i) Bankas darbības ienākumu saskaņošana ar neto naudas un tās ekvivalentu ieplūdi/ aizplūdi (–) pamatdarbības rezultātā.

(tūkst. latu)

	1997	1996
Peļņa pirms sadales	7 820	6 923
Zelta pieaugums (–)/samazinājums	21	–6
Speciālo aizņēmumu tiesību pieaugums(–)/samazinājums	50	–56
Starptautisko norēķinu bankas akciju vērtības pieaugums (–)	–	–33
Ārvalstu valdību vērtspapīru un citu ārvalstu ieguldījumu pieaugums (–)	–68 367	–91 958
Pārvērtēšana un ieguldījumu tirgus vērtības korekcija	9 079	–1 664
Pārējo ārzemju aktīvu pieaugums (–)/samazinājums	–648	537
Nekonvertējamo valūtu pieaugums (–)/samazinājums	22	–579
Vietējo kredītu pieaugums (–)/samazinājums	–33 634	26 509
Citu aktīvu pieaugums (–)/samazinājums	–1 371	3 390
Nolietojums	1 656	1 478
Zaudējumi no pamatlīdzekļu atsavināšanas	304	34
Ārvalstu banku latos veikto noguldījumu pieaugums/ samazinājums (–)	184	–131
Nekonvertējamā valūtā veikto noguldījumu samazinājums	–4	–20
Apgrozībā esošo latu apjoma pieaugums	76 751	56 731
Pārējo noguldījumu pieaugums/samazinājums (–)	–7 327	33 365
Citu pasīvu samazinājums	–389	–3 463
Eiropas Savienības dāvinājuma pieaugums	12	–
Neto naudas un tās ekvivalentu ieplūde/aizplūde (–) pamatdarbības rezultātā	–15 841	31 057

Par naudu un tās ekvivalentiem uzskatīti ārvalstu valūtu atlikumi kasē, prasības pret ārvalstu bankām un citām finanšu iestādēm ar atlikušo atmaksas termiņu līdz 90 dienām.

(ii) Naudas un tās ekvivalentu atlikumu analīze

	(tūkst. latu)		
	1997	Pārmaiņas	1996
Īstermiņa noguldījumi ārvalstu bankās un citās finanšu iestādēs	27 373	–13 677	41 050
Ārvalstu valūta kasē	1 384	53	1 331
Latvijas banku īstermiņa noguldījumi	–80 531	–27 751	–52 780
Kopā	–51 774	–41 375	–10 399

REVĪZIJAS KOMISIJAS ZIŅOJUMS LATVIJAS BANKAS PADOMEI

Mēs esam veikuši Latvijas Bankas 1997. gada 31. decembra bilances, kā arī 1997. gada peļņas un zaudējumu aprēķina, naudas plūsmas un attiecīgo skaidrojumu revīziju. Par šiem finanšu pārskatiem ir atbildīga Latvijas Bankas vadība. Mēs esam atbildīgi par atzinumu, ko, pamatojoties uz veikto revīziju, mēs izsakām par šiem finanšu pārskatiem.

Mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskajiem revīzijas standartiem. Šie standarti nosaka, ka mums ir jāplāno un jāveic revīzija tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību par to, ka finanšu pārskatos nav būtisku kļūdu. Revīzija ietver summu un citas finanšu pārskatos minētās informācijas pamatojuma pārbaudi izvēles veidā. Revīzija arī ietver lietoto grāmatvedības principu un būtisku vadības pieņēmumu novērtēšanu, kā arī vispārēju finanšu pārskatu satura vērtējumu. Mēs uzskatām, ka veiktais revīzijas darbs mums dod pietiekamu pamatojumu atzinuma izteikšanai.

Pēc mūsu domām, iepriekš minētie finanšu pārskati visos būtiskos aspektos patiesi atspoguļo Latvijas Bankas finansiālo stāvokli 1997. gada 31. decembrī, kā arī tās 1997. gada darbības rezultātus un naudas plūsmu saskaņā ar Latvijas Bankas pieņemtajiem grāmatvedības principiem un likumu "Par Latvijas Banku".

ARTHUR ANDERSEN

LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS KONTROLE

Rīgā

1998. gada 6. martā

LATVIJAS BANKAS PADOMES LĒMUMS

Latvijas Bankas padome 1998. gada 24. martā pieņēma lēmumu Nr. 46/1 "Par Latvijas Bankas 1997. gada pārskatu".

Pēc Latvijas Bankas 1997. gada saimnieciskās darbības revīzijas rezultātu izskatīšanas Latvijas Bankas padome nolemj:

1. Apstiprināt Latvijas Bankas 1997. gada pārskatu.
2. Latvijas Bankas 1997. gada peļņu sadalīt šādi:
 - 2.1. 1 955 tūkst. latu ieskaitīt Latvijas Bankas pamatkapitālā;
 - 2.2. 782 tūkst. latu ieskaitīt Latvijas Bankas rezerves kapitālā;
 - 2.3. 5 083 tūkst. latu ieskaitīt Latvijas Bankas rīcības kapitālā.
3. Uzdot Latvijas Bankas valdei nodrošināt Latvijas Bankas 1997. gada pārskata iespiešanu latviešu un angļu valodā un nosūtīšanu attiecīgajām iestādēm.

E. Repše
Latvijas Bankas prezidents

PIELIKUMI

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI 1997. GADĀ

(perioda beigās; milj. latu)

	I	II	III	IV	V	VI
Latvijas Banka						
Naudas bāze M0	327.7	342.9	350.9	341.6	351.7	370.9
Skaidrā nauda apgrozībā	274.7	282.9	291.8	292.3	296.3	310.0
Noguldījumi Latvijas Bankā	53.0	60.0	59.1	49.2	55.4	60.9
Skaidrā nauda pret naudas bāzi (%)	83.8	82.5	83.2	85.6	84.2	83.6
Tīrie ārējie aktīvi	370.6	361.1	365.1	364.9	395.1	397.2
Tīrie iekšējie aktīvi	-42.8	-18.2	-14.1	-23.3	-43.4	-26.3
Kredīti	22.1	45.6	49.9	41.1	29.7	48.1
Bankām	8.1	4.8	8.2	6.4	16.0	6.3
Valdībai (neto)	-6.2	20.7	21.5	14.4	13.7	41.8
Pārējie kredīti	20.3	20.1	20.2	20.3	0	0
Pārējie aktīvi (neto)	-65.0	-63.8	-64.0	-64.4	-73.1	-74.4
Banku sistēma						
Plašā nauda M2X	616.1	631.1	654.4	675.0	692.1	724.8
Skaidrā nauda apgrozībā ¹	257.9	264.9	274.0	275.0	279.2	286.4
Nebanku ² noguldījumi	358.1	366.2	380.4	400.0	412.9	438.4
Ārvalstu valūtās	197.5	200.8	213.3	219.3	216.6	234.3
Iekšzemes naudas piedāvājums M2D ³	418.6	430.3	441.1	455.7	475.6	490.5
Tīrie ārējie aktīvi	446.0	441.0	461.7	491.7	524.5	533.0
Tīrie iekšējie aktīvi	170.0	190.1	192.7	183.3	167.6	191.8
Kredīti	217.8	219.5	226.5	225.1	242.4	259.5
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (%)	8.0	6.0	5.0	4.0	4.0	4.0
Vidējās svērtās procentu likmes (%)						
Starpbanku tirgū	4.4	4.4	3.4	4.2	4.0	2.9
Nebanku sektorā						
Latos izsniegtie īstermiņa kredīti	20.8	22.4	17.3	17.1	12.8	13.9
Latos piesaistītie termiņnoguldījumi	9.6	7.8	6.5	5.2	5.8	5.2
LVL pret USD	0.573	0.577	0.580	0.586	0.575	0.574

¹ Bez atlikumiem banku kasēs.² Nebankas – uzņēmumi un privātpersonas.³ Skaidrā nauda apgrozībā – atlikumi banku kasēs + iekšzemes uzņēmumu, privātpersonu noguldījumi nacionālajā valūtā.

1. pielikums

(turpinājums)

(perioda beigās; milj. latu)

VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Latvijas Banka						
369.0	389.3	382.3	391.2	404.0	441.7	Naudas bāze M0
313.8	322.9	327.7	336.1	342.1	359.4	Skaidrā nauda apgrozībā
55.2	66.4	54.7	55.1	61.9	82.4	Noguldījumi Latvijas Bankā
85.0	82.9	85.7	85.9	84.7	81.4	Skaidrā nauda pret naudas bāzi (%)
414.2	422.7	431.3	428.4	431.9	437.2	Tīrie ārējie aktīvi
-45.2	-33.4	-48.9	-37.2	-28.0	4.6	Tīrie iekšējie aktīvi
33.7	45.3	30.4	40.5	56.5	83.0	Kredīti
11.0	0.8	1.1	4.3	9.5	7.6	Bankām
22.7	44.5	29.3	36.2	47.0	75.5	Valdībai (neto)
0	0	0	0	0	0	Pārējie kredīti
-78.9	-78.7	-79.3	-77.7	-84.5	-78.5	Pārējie aktīvi (neto)
Banku sistēma						
757.6	791.2	805.6	814.2	828.7	871.3	Plašā nauda M2X
294.5	301.5	303.9	313.8	320.8	332.7	Skaidrā nauda apgrozībā ¹
463.0	489.7	501.7	500.4	507.9	538.6	Nebanku ² noguldījumi
247.7	262.7	272.3	272.4	275.6	279.0	Ārvalstu valūtās
509.9	528.5	533.3	541.8	553.1	592.3	Iekšzemes naudas piedāvājums M2D ³
573.5	592.1	613.5	609.1	591.7	602.3	Tīrie ārējie aktīvi
184.1	199.0	192.1	205.1	237.0	269.0	Tīrie iekšējie aktīvi
277.0	294.2	306.6	331.8	352.1	374.3	Kredīti
4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	Latvijas Bankas refinansēšanas likme (%)
						Vidējās svērtās procentu likmes (%)
3.9	2.9	2.3	4.2	5.1	3.9	Starpbanku tirgū
						Nebanku sektorā
15.4	13.9	12.8	12.6	12.0	12.1	Latos izsniegtie īstermiņa kredīti
5.5	5.6	4.6	5.4	5.7	5.4	Latos piesaistītie termiņnoguldījumi
0.589	0.588	0.586	0.578	0.587	0.590	LVL pret USD

LATVIJAS BANKAS 1997. GADA MĒNEŠU BILANCES

(perioda beigās; tūkst. latu)

	1997					
	I	II	III	IV	V	VI
AKTĪVI						
ĀRZEMJU AKTĪVI	514 899	504 355	505 787	503 617	533 772	532 602
Zelts	42 849	43 127	43 351	43 725	43 725	43 725
Speciālās aizņēmuma tiesības	932	1 678	762	780	1 012	128
Konvertējamās valūtas	393 666	382 117	384 237	380 983	410 977	410 710
Starptautiskais valūtas fonds	72 929	72 929	72 929	72 929	72 929	72 929
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	1 003	1 010	1 015	1 024	1 024	1 024
Pārējie ārzemju aktīvi	2 115	2 086	2 089	2 764	2 726	2 710
Nekonvertējamās valūtas	1 405	1 408	1 404	1 412	1 379	1 376
VIETĒJIE KREDĪTI	75 213	85 204	90 777	92 644	96 157	82 869
Bankām	8 073	4 806	8 212	6 379	16 008	6 302
Valdībai	31 365	42 362	42 350	40 961	60 071	59 817
Valdības vērtspapīri	15 504	17 965	20 057	24 990	20 078	16 750
Pārējie kredīti	20 271	20 071	20 158	20 314	—	—
CITI AKTĪVI	6 807	6 041	6 249	5 327	5 262	5 826
PAMATLĪDZEKĻI	6 132	6 339	6 143	6 136	6 335	6 255
KOPĀ AKTĪVI	603 051	601 939	608 956	607 724	641 526	627 552
PASĪVI						
ĀRZEMJU PASĪVI	143 934	142 812	140 298	138 310	138 282	134 956
Starptautiskais valūtas fonds	143 515	142 524	140 009	138 027	138 006	134 500
Citi ārzemju pasīvi	6	6	6	6	6	6
Ārvalstu banku noguldījumi latos	175	44	45	38	37	217
Nekonvertējamās valūtas	238	238	238	239	233	233
LATI APGROZĪBĀ	274 745	282 904	291 827	292 344	296 288	310 036
VIETĒJIE NOGULDĪJUMI	148 097	141 122	141 588	142 578	173 473	146 506
Banku	51 536	57 559	55 698	48 154	54 584	60 056
Valdības	52 709	39 302	40 540	51 255	66 108	34 472
Valdības ārzemju aizņēmumi	42 056	41 477	41 583	41 745	51 604	50 800
Humānās palīdzības konti	363	348	347	336	335	332
Pārējie noguldījumi	1 433	2 436	3 420	1 088	842	846
CITI PASĪVI	11 639	12 470	7 385	6 006	6 910	8 350
KAPITĀLS UN REZERVES	24 636	22 631	27 858	28 486	26 573	27 704
Pamatkapitāls	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Rezerves kapitāls	625	625	625	625	625	625
Rīcības kapitāls	9 094	9 094	13 494	13 494	13 494	13 494
Pārvērtēšanas konts	11 990	9 985	10 812	11 440	9 527	10 656
Eiropas Savienības dāvinājums	427	427	427	427	427	429
KOPĀ PASĪVI	603 051	601 939	608 956	607 724	641 526	627 552

2. pielikums

(turpinājums)

(perioda beigās; tūkst. latu)

1997						
VII	VIII	IX	X	XI	XII	
AKTĪVI						
547 597	556 051	561 103	555 467	559 024	562 202	ĀRZEMJU AKTĪVI
43 725	43 725	43 725	43 725	43 725	43 725	Zelts
866	1 185	238	781	1 104	1 201	Speciālās aizņēmuma tiesības
424 872	433 442	439 129	433 068	435 487	439 292	Konvertējamās valūtas
72 929	72 929	72 929	72 929	72 929	72 929	Starptautiskais valūtas fonds
1 024	1 024	1 024	1 024	1 024	1 024	Starptautisko norēķinu bankas akcijas
2 777	2 350	2 677	2 582	3 384	2 667	Pārējie ārzemju aktīvi
1 404	1 396	1 381	1 358	1 371	1 364	Nekonvertējamās valūtas
92 823	81 721	77 655	83 328	103 429	107 943	VIETĒJIE KREDĪTI
10 992	824	1 112	4 295	9 481	7 551	Bankām
61 174	61 070	60 669	59 575	59 934	59 394	Valdībai
20 657	19 827	15 874	19 458	34 014	40 998	Valdības vērtspapīri
—	—	—	—	—	—	Pārējie kredīti
6 178	7 091	7 042	5 835	5 693	6 991	CITI AKTĪVI
5 805	5 959	5 879	6 297	6 335	6 274	PAMATLĪDZEKĻI
652 403	650 822	651 679	650 927	674 481	683 410	KOPĀ AKTĪVI
PASĪVI						
132 969	132 943	129 428	126 684	126 680	124 622	ĀRZEMJU PASĪVI
132 518	132 518	129 012	126 116	126 116	124 134	Starptautiskais valūtas fonds
6	6	6	6	6	6	Citi ārzemju pasīvi
207	183	176	332	326	251	Ārvalstu banku noguldījumi latos
238	236	234	230	232	231	Nekonvertējamās valūtas
313 825	322 891	327 675	336 118	342 087	359 353	LATI APGROZĪBĀ
164 517	153 574	153 073	149 436	160 375	152 077	VIETĒJIE NOGULDĪJUMI
54 345	65 547	53 880	54 398	60 969	80 531	Banku
58 829	36 067	47 009	42 563	46 694	24 702	Valdības
50 162	50 784	51 149	51 504	51 607	44 780	Valdības ārzemju aizņēmumi
328	307	265	264	209	207	Humānās palīdzības konti
853	869	770	707	896	1 857	Pārējie noguldījumi
10 191	12 577	12 089	12 624	12 873	2 938	CITI PASĪVI
30 901	28 837	29 414	26 065	32 466	44 420	KAPITĀLS UN REZERVES
2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	4 455	Pamatkapitāls
625	625	625	625	625	1 407	Rezerves kapitāls
13 494	13 494	13 494	13 494	13 494	18 577	Rīcības kapitāls
13 852	11 788	12 364	9 014	15 413	19 542	Pārvērtēšanas konts
430	430	431	432	434	439	Eiropas Savienības dāvinājums
652 403	650 822	651 679	650 927	674 481	683 410	KOPĀ PASĪVI

LATVIJAS BANKAS 1993.–1997. GADA BILANCES

(perioda beigās; tūkst. latu)

	1993	1994	1995	1996	1997
AKTĪVI					
ĀRZEMJU AKTĪVI	385 358	416 177	392 548	506 904	562 202
Zelts	43 268	40 972	40 150	43 746 ¹	43 725
Speciālās aizņēmuma tiesības	58 359	174	1 195	1 251	1 201
Konvertējamās valūtas	201 543	298 919	273 971 ²	384 549	439 292
Starptautiskais valūtas fonds	74 853	72 929	72 929	72 929	72 929
Starptautisko norēķinu bankas akcijas	1 040	959	940	1 024 ³	1 024
Pārējie ārzemju aktīvi	2 053	958	2 556	2 019	2 667
Korespondentkonti	467	10	–	–	–
Kredīti NVS valstīm	145	–	–	–	–
Nekonvertējamās valūtas	3 630	1 256	807	1 386	1 364
VIETĒJIE KREDĪTI	54 357	67 979	100 818	74 309	107 943
Bankām	51 981	54 468	24 579	9 950	7 551
Valdībai	2 376	13 126	51 585	30 575	59 394
Valdības vērtspapīri	–	385	5 774	14 077	40 998
Pārējie kredīti	–	–	18 880	19 707	–
CITI AKTĪVI	3 040	5 926	9 011 ⁴	5 620	6 991
PAMATLĪDZEKĻI	1 563	3 172	4 453 ⁵	6 086	6 274
KOPĀ AKTĪVI	444 318	493 254	506 830	592 919	683 410

¹ 1996. gada bilancē zelta krājumi novērtēti pēc zelta vērtības 300 ASV dolāru par Trojas unci.² 1995. gada bilancē ārējie aktīvi ārvalstu konvertējamās valūtās novērtēti pēc to sākotnējās vērtības.³ 1996. gada bilancē akciju vērtība noteikta pēc zelta vērtības 300 ASV dolāru par Trojas unci.⁴ Iekļauti debitoru parādi, kas saistīti ar norēķiniem ar NVS valstīm.⁵ 1995. gada bilancē, tāpat kā iepriekšējo pārskata gadu bilancēs, pamatlīdzekļi ietverti postenī "Citi aktīvi".

3. pielikums

(turpinājums)

(perioda beigās; tūkst. latu)

	1993	1994	1995	1996	1997
PASĪVI					
ĀRZEMJU PASĪVI	149 585	161 913	159 622	145 805	124 622
Starptautiskā valūtas fonda konti	146 042	161 289	159 163	145 497	124 134
Citi ārzemju pasīvi	6	6	6	6	6
Ārvalstu banku noguldījumi latos	2 421	219	198	67	251
Nekonvertējamās valūtas	1 116	399	255	235	231
LATI APGROZĪBĀ	179 132	232 100	225 871	282 602	359 353
VIETĒJIE NOGULDĪJUMI	91 342	88 706	92 416	131 653	152 077
Banku	46 423	37 326	46 908	52 780	80 531
Valdības	2 377 ¹	10 105	2 623	31 017	24 702
Valdības ārzemju aizņēmumi	41 842	40 604	41 049	42 197	44 780
Humānās palīdzības konti	700	671	996	364	207
Pārējie	—	—	840	5 295	1 857
CITI PASĪVI	9 557	2 515	7 790 ²	5 350	2 938
KAPITĀLS UN REZERVES	14 702	8 020	21 131	27 509	44 420
Pamatkapitāls	2 500	2 500	2 500	2 500	4 455
Rezerves kapitāls	625	625	625	625	1 407
Rīcības kapitāls	—	4 160	9 093	13 494	18 577
Pārvērtēšanas konts	10 904	4	8 486	10 463	19 542
Eiropas Savienības dāvinājums	673	731	427	427	439
KOPĀ PASĪVI	444 318	493 254	506 830	592 919	683 410

¹ 1993. gada bilanci valdības riska fonds atspoguļots atsevišķi.² Iekļauti uzkrājumi debitoru parādiem, kas saistīti ar norēķiniem ar NVS valstīm.

LATVIJAS BANKAS 1993.–1997. GADA PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINI

(tūkst. latu)

	1993	1994	1995	1996	1997
PROCENTU IENĀKUMI					
Ārzemju operācijas					
Procenti par noguldījumiem bankās	3 938	5 706	1 306	2 207	2 613
Ienākumi par vērtspapīriem	915	4 639	19 907	16 941	20 567
Pārējie ienākumi	620	1 540	268	59	30
Starptautisko norēķinu bankas akciju dividendes	105	99	111	115	184
KOPĀ par ārzemju operācijām	5 578	11 984	21 592	19 322	23 394
Vietējās operācijas					
Procenti par aizdevumiem bankām	18 876	1 748	561	575	204
Procenti par valdības vērtspapīriem	—	88	845	1 538	1 398
Procenti par aizdevumiem valdībai	3 596	1 542	6 244	2 632	1 924
Pārējie ienākumi	239	1 168	2 403	197	32
KOPĀ par vietējām operācijām	22 711	4 546	10 053	4 942	3 558
PROCENTU IZDEVUMI					
Ārzemju operācijas					
Procenti par kredītiem	1 991	2 909	2 700	1 978	1 198
Pārējie izdevumi	54	73	260	294	331
KOPĀ par ārzemju operācijām	2 045	2 982	2 960	2 272	1 529
Vietējās operācijas					
Procenti par banku noguldījumiem	—	—	21	17	24
Procenti par valdības noguldījumiem	49	1 348	3 138	2 971	2 726
Pārējie izdevumi	2	407	—	—	—
KOPĀ par vietējām operācijām	51	1 755	3 159	2 988	2 750
TĪRIE PROCENTU IENĀKUMI	26 193	11 793	25 526	19 004	22 673
Tīrie zaudējumi no ārvalstu valūtu maiņas	-185	-2 354	— ¹	—	—
SPECIĀLIE UZKRĀJUMI	—	—	7 825	1 142	2 658

¹ Sākot ar 1995. gadu, tīrie zaudējumi no ārvalstu valūtas maiņas iekļauti postenī "Pārējie bankas darbības izdevumi".

4. pielikums

(tūkst. latu)

	1993	1994	1995	1996	1997
BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI	393	2 379	604	611	622
BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI					
Darba algas un pārējie maksājumi personālam	1 010	2 429	3 438	4 541	5 473
Sociālās apdrošināšanas izdevumi	373	890	1 258	1 543	1 500
Naudas izgatavošanas izdevumi	5 686	599	23 ¹	294	109
Nolietojums	43	311	837	1 478	1 656
Pārējie bankas darbības izdevumi	1 821	3 429	6 316	3 694	4 079
KOPĀ bankas darbības izdevumi	8 933	7 658	11 872	11 550	12 817
Ārkārtas izdevumi	9 497	—	—	—	—
PEĻŅA PIRMS SADALES	7 971	4 160	6 433	6 923	7 820
PEĻŅAS SADALE					
Pamatkapitāls	—	—	—	—	1 955
Rezerves kapitāls	58	—	—	—	782
Rīcības kapitāls	—	4 160	4 933	4 400	5 083
Noguldījumu garantijas fonda rezerve	—	—	—	500	—
Valsts budžeta ieņēmumos ieskaitāmais peļņas atlikums	7 913	—	1 500	2 023	—

¹ Sākot ar 1995. gadu – tikai monētu kalšanas izdevumi.

LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE VĀCIJAS MARKAS, LIELBRITĀNIJAS STERLIŅU MĀRCIŅAS, FRANCIJAS FRANKA, ASV DOLĀRA, JAPĀNAS JENAS UN EIROPAS VALŪTAS VIENĪBAS KURSI

	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Augstākais	Vidējais	Zemākais
1997	Vācijas marka (DEM)			Lielbritānijas sterliņu mārciņa (GBP)			Francijas franks (FRF)		
I	0.3600	0.3533	0.3470	0.9490	0.9401	0.9260	0.1069	0.1047	0.1030
II	0.3510	0.3459	0.3420	0.9490	0.9387	0.9200	0.1039	0.1025	0.1013
III	0.3450	0.3422	0.3380	0.9430	0.9339	0.9230	0.1024	0.1014	0.1003
IV	0.3450	0.3412	0.3380	0.9540	0.9499	0.9430	0.1025	0.1013	0.1003
V	0.3420	0.3391	0.3360	0.9560	0.9435	0.9330	0.1014	0.1006	0.0997
VI	0.3380	0.3335	0.3320	0.9570	0.9440	0.9360	0.1001	0.0988	0.0983
VII	0.3310	0.3248	0.3190	0.9800	0.9707	0.9560	0.0982	0.0963	0.0946
VIII	0.3260	0.3202	0.3160	0.9680	0.9488	0.9340	0.0970	0.0950	0.0936
IX	0.3320	0.3286	0.3240	0.9530	0.9414	0.9340	0.0990	0.0977	0.0961
X	0.3350	0.3319	0.3280	0.9680	0.9513	0.9440	0.1001	0.0989	0.0979
XI	0.3400	0.3361	0.3330	0.9880	0.9803	0.9650	0.1014	0.1004	0.0994
XII	0.3340	0.3324	0.3310	0.9920	0.9822	0.9670	0.0999	0.0993	0.0988
1997	ASV dolārs (USD)			100 Japānas jenu (JPY)			Eiropas valūtas vienība (XEU)		
I	0.5750	0.5631	0.5540	0.4860	0.4803	0.4720	0.6950	0.6855	0.6740
II	0.5820	0.5775	0.5730	0.4770	0.4686	0.4640	0.6790	0.6714	0.6640
III	0.5830	0.5802	0.5770	0.4790	0.4736	0.4670	0.6680	0.6645	0.6590
IV	0.5870	0.5829	0.5760	0.4700	0.4648	0.4610	0.6720	0.6655	0.6600
V	0.5860	0.5781	0.5690	0.5050	0.4826	0.4610	0.6650	0.6612	0.6570
VI	0.5770	0.5751	0.5710	0.5150	0.5029	0.4940	0.6610	0.6514	0.6480
VII	0.5890	0.5796	0.5740	0.5110	0.5046	0.4980	0.6500	0.6406	0.6310
VIII	0.5950	0.5905	0.5870	0.5120	0.5012	0.4940	0.6410	0.6304	0.6220
IX	0.5930	0.5882	0.5850	0.4950	0.4876	0.4790	0.6510	0.6444	0.6370
X	0.5870	0.5844	0.5780	0.4860	0.4827	0.4790	0.6610	0.6519	0.6470
XI	0.5870	0.5814	0.5780	0.4820	0.4665	0.4580	0.6710	0.6646	0.6580
XII	0.5930	0.5903	0.5870	0.4630	0.4561	0.4520	0.6620	0.6575	0.6550

6. pielikums

**KREDĪTIESTĀDES, KURĀM 1997. GADA BEIGĀS BIJA LATVIJAS BANKAS
IZSNIEGTĀ LICENCE**

BANKAS

1. A/s "Aizkraukles banka"
2. A/s "Baltijas starptautiskā banka"
3. Akciju komercbanka "Baltijas tranzītu banka"
4. Akciju komercbanka "Doma banka"
5. A/s "Hansabank – Latvija"
6. A/s banka "Land"
7. A/s "Latvijas biznesa banka"
8. A/s "Latvijas ekonomiskā komercbanka"
9. Valsts a/s "Latvijas hipotēku un zemes banka"
10. A/s "Latvijas industriālā banka"
11. A/s "Latvijas investīciju banka"
12. A/s "Latvijas kapitāl-banka"
13. A/s "Latvijas Krājbanka"
14. A/s "Latvijas Kredītbanka"
15. A/s "Latvijas tirdzniecības banka"
16. A/s "Latvijas Unibanka"
17. A/s "Latvijas zemes banka"
18. A/s "Māras banka"
19. A/s "Multibanka"
20. A/s "Ogres komercbanka"
21. A/s "Parekss-banka"
22. A/s banka "Paritāte"
23. A/s "Rietumu banka"
24. A/s "Rīgas komercbanka"
25. A/s "Rīgas naftas un ķīmijas banka"
26. A/s "Saules banka"
27. A/s "Trasta komercbanka"
28. A/s komercbanka "VEF banka"
29. A/s komercbanka "Ventspils apvienotā Baltijas banka"
30. A/s "Vereinsbank Rīga"
31. A/s komercbanka "Viktorija"

KRĀJAIZDEVU SABIEDRĪBAS

1. Krājaizdevu sabiedrība "Dzelzceļnieks KS"
2. Krājaizdevu sabiedrība "Līgatnes druva"
3. Kooperatīvā sabiedrība "Skolu krājaizdevu sabiedrība"
4. Tauresnes krājaizdevu sabiedrība
5. Veselavas krājaizdevu sabiedrība

6. pielikums

(turpinājums)

ĀRVALSTU BANKAS NODAĻA

1. *Société Générale* (Francija) Rīgas nodaļa

Latvijas Bankas struktūrvienības 1997. gada beigās

7. pielikums

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRVIENTĪBAS 1997. GADA BEIGĀS

1. AIZSARDZĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs Armands Šteinbergs; vadītāja vietnieks Aldis Liekniņš; štāba priekšnieks Laimonis Veinšteins)

1.1. Daugavpils nodaļa (vadītājs Ilmārs Suhockis)

1.2. Liepājas nodaļa (vadītājs Ivars Vilcāns)

1.3. Rēzeknes nodaļa (vadītājs Arnis Stirna)

1.4. Valmieras nodaļa (vadītājs Aldis Zemmers)

2. ĀRĒJO SAKARU PĀRVALDE

(vadītājs Guntis Valujevs; vadītāja vietnieks Juris Kravalis)

3. BŪVNIECĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs Normunds Eglītis)

4. GRĀMATVEDĪBAS UN NORĒĶINU PĀRVALDE

(vadītāja, galvenā grāmatvede Antonija Sileniece; galvenā grāmatveža vietiece Maija Kurpniece)

4.1. Bankas iekšējo operāciju daļa (vadītāja Anita Jakāne)

4.2. Centrālās grāmatvedības daļa (vadītāja Iveta Polka)

4.3. Starpbanku norēķinu daļa (vadītāja Natālija Popova)

5. IEKŠĒJĀS REVĪZIJAS PĀRVALDE

(vadītājs Modris Briedis; vadītāja vietniece Anita Hāznere)

5.1. Informācijas sistēmu audita daļa (vadītājs Andris Brieze)

6. INFORMĀCIJAS SISTĒMU PĀRVALDE

(vadītājs Harijs Ozols; vadītāja vietnieks Egons Gailītis)

6.1. Projektēšanas un programmēšanas daļa (vadītājs Gunārs Dišlers)

6.2. Sistēmu uzturēšanas daļa (vadītājs Edvīns Mauriņš)

6.3. Sistēmu drošības un kvalitātes kontroles daļa (vadītāja Ilona Etmane)

6.4. Maksājumu sistēmas daļa (vadītājs Juris Putriņš)

7. JURIDISKĀ PĀRVALDE

(vadītājs Reinis Jakovļevs; vadītāja vietnieks Bruno Mačs)

8. KASES UN NAUDAS APGROZĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs Uldis M. Klauss; vadītāja vietnieks Oskars Zaltans)

8.1. Kases operāciju daļa (vadītāja Veneranda Kausa)

8.2. Naudas apgrozības daļa (vadītāja Alīte Grobiņa)

8.3. Jubilejas un piemiņas monētu daļa (vadītāja Maruta Brūkle)

7. pielikums

(turpinājums)

9. KREDĪTIESTĀŽU UZRAUDZĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs Armands Šteinbergs; vadītāja vietnieks uzraudzības un metodikas jautājumos Jānis Placis; vadītāja vietnieks juridiskajos un licencēšanas jautājumos Jānis Brazovskis)

9.1. Uzraudzības daļa (vadītāja Jeļena Lebedeva)

9.2. Licencēšanas daļa (vadītāja Gaļina Sproģe)

9.3. Metodikas un analītiskā daļa (vadītāja Ludmila Vojevoda)

9.4. Juridiskā daļa (vadītāja Valda Bidiņa)

10. LIETU PĀRVALDE

(vadītājs Guntis Didrihsons)

10.1. Viesu apkalpošanas un tulkošanas daļa (vadītājs Leons Brunavs)

10.2. Kanceleja (vadītāja Ilga Strasburga)

10.3. Bibliotēka (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Dace Gasiņa)

11. MONETĀRĀS POLITIKAS PĀRVALDE

(vadītājs Helmūts Ancāns; vadītāja vietniece Zoja Medvedevskiha, Laila Rūse)

11.1. Makroekonomikas analīzes daļa (vadītājs Vilnis Purviņš)

11.2. Tirgus operāciju daļa (vadītājs Uldis Paukšens)

11.3. Finanšu tirgus analīzes daļa (vadītāja Jeļena Zubkova)

11.4. Monetārās izpētes un prognozēšanas daļa (vadītājs Ēriks Āboliņš)

12. PERSONĀLA PĀRVALDE

(vadītāja Inta Lovnika; vadītāja vietniece Elita Ošmucniece)

13. PUBLIKĀCIJU PĀRVALDE

(vadītāja Aina Raņķe; vadītāja vietnieks Andris Pētersons)

14. SABIEDRISKO ATTIECĪBU PĀRVALDE

(vadītājs, preses un protokola sekretārs Edžus Vējiņš; vadītāja vietnieks Kristaps Otersons)

15. SAIMNIECĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs Einārs Cišs)

15.1. Sakaru un servisa daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Juris Liepa)

15.2. Ēku uzturēšanas daļa (vadītājs Arnis Bērziņš)

15.3. Transporta daļa (vadītājs Imants Vācietis)

16. STATISTIKAS PĀRVALDE

(vadītājs Agris Caune; vadītāja vietnieks Ilmārs Skarbnieks)

16.1. Statistikas daļa (vadītāja Zigrīda Aušta)

16.2. Statistikas matemātiskās analīzes daļa (vadītāja Inta Gaile)

16.3. Starptautisko maksājumu statistikas daļa (vadītāja Anna Petska)

7. pielikums

(turpinājums)

17. VALŪTAS OPERĀCIJU PĀRVALDE

(vadītājs Roberts L. Grava)

17.1. Maksājumu daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Una Ruka)

17.2. Darījumu un investīciju daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Arvīds Sīpols)

17.3. Ārējā parāda vadības daļa (vadītāja Agita Birka)

17.4. Analīzes daļa (vadītājs Aigars Egle)

17.5. Riska kontroles daļa (vadītāja Daira Brunere)

18. RĪGAS FILIĀLE

(vadītājs Jānis Strēlnieks)

19. DAUGAVPILS FILIĀLE

(vadītāja Jolanda Mateša)

20. LIEPĀJAS FILIĀLE

(vadītājs Gundars Lazdāns)

21. RĒZEKNES FILIĀLE

(vadītāja Vilhelmīne Landsberga)

22. VALMIERAS FILIĀLE

(vadītāja Sarmīte Kleimane)

23. LATVIJAS BANKU KOLEDŽA¹

(direktore Baiba Brigmane; direktora vietniece mācību darbā Inese Vingre)

24. MĀCĪBU UN ATPŪTAS CENTRS

(direktors Igors Strokins)

¹ Saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 1997. gada 30. decembra rīkojumu Nr. 675 nodibināta Banku augstskola, kas ir Latvijas Banku koledžas tiesību un pienākumu pārņēmēja.

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRA 1997. GADA BEIGĀS

	PADOME Padomes priekšsēdētājs prezidents Einars Repše Prezidenta vietnieks Ilmārs Rimšēvičs	Iekšējās revīzijas pārvalde Modris Briedis
	VALDE Valdes priekšsēdētājs Ilmārs Rimšēvičs Valdes priekšsēdētāja vietniece Māra Raubiško	
Informācijas sistēmu pārvalde Harijs Ozols	Monetārās politikas pārvalde Helmūts Ancāns	Sabiedrisko attiecību pārvalde Edžus Vējiņš Preses sekretārs
Statistikas pārvalde Agris Caune	Kredītiestāžu uzraudzības pārvalde Armands Šteinbergs	Juridiskā pārvalde Reinis Jakovļevs
Lietu pārvalde Guntis Didrihsons	Valūtas operāciju pārvalde Roberts L. Grava	Ārējo sakaru pārvalde Guntis Valujevs
Publikāciju pārvalde Aina Raņķe		Aizsardzības pārvalde Armands Šteinbergs
Saimniecības pārvalde Einārs Cišs	Grāmatvedības un norēķinu pārvalde Antonija Sileniece	Personāla pārvalde Inta Lovnika
Mācību un atpūtas centrs Igors Strokins	Būvniecības pārvalde Normunds Eglītis	Latvijas Banku koledža ¹ Baiba Brigmane
Valmieras filiāle Sarmīte Kleimane	Kases un naudas apgrozības pārvalde Uldis M. Klauss	Daugavpils filiāle Jolanda Mateša
Rēzeknes filiāle Vilhelmīne Landsberga	Rīgas filiāle Jānis Strēlnieks	Liepājas filiāle Gundars Lazdāns

¹ Saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 1997. gada 30. decembra rīkojumu Nr. 675 nodibināta Banku augstskola, kas ir Latvijas Banku koledžas tiesību un pienākumu pārņēmēja.

Latvijas Banka. 1997. gada pārskats

Latvijas Banka

K. Valdemāra ielā 2a, Rīgā, LV-1050

Tālrunis: 702 2300 Fakss: 702 2420

<http://www.bank.lv>

Iespiests "Premo"